

Załącznik nr 1
do uchwały nr 1032/23
Zarządu Województwa
Zachodniopomorskiego
z dnia 27 czerwca 2023 r.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ
ZA ROK 2022
DLA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Szczecin 2023

Spis treści

WPROWADZENIE.....	3
1. DANE O SYTUACJI DEMOGRAFICZNEJ I SPOŁECZNEJ.....	4
2. DANE O KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY I WSPARCIA	9
2.1 GMINA – ZADANIA OPS ORAZ MOPS, MOPR	19
2.2 POWIAT - ZADANIA PCPR ORAZ MOPR.....	24
3. INNE RODZAJE POMOCY I ŚWIADCZEŃ	28
4. ZASOBY INSTYTUCJONALNE POMOCY SPOŁECZNEJ	35
5. KADRA JEDNOSTEK POMOCY SPOŁECZNEJ	39
6. ŚRODKI FINANSOWE NA WYDATKI W POMOCY SPOŁECZNEJ I W INNYCH OBSZARACH POLITYKI SPOŁECZNEJ W BUDŻETACH JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO.....	39
7. WNIOSKI I REKOMENDACJE.....	43
8. ANEKS	46

WPROWADZENIE

Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, (Dz.U.2023 poz. 901), do zadań samorządu województwa należy opracowywanie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej, na podstawie częściowych ocen sporządzanych przez samorządy gmin i powiatów z terenu województwa, w oparciu o analizy lokalne oraz przekazanie jej Sejmikowi Województwa. Ocena, wraz z rekomendacjami, powinna stanowić podstawę do planowania budżetu na rok następny.

Do opracowania Oceny Zasobów Pomocy Społecznej zostało wykorzystane narzędzie elektroniczne w formie modułu w Centralnej Aplikacji Statystycznej (CAS), należące do grupy systemów informatycznych Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

Narzędzie pozwala obserwować dynamikę zmian w systemie pomocy społecznej i jej otoczeniu – zarówno w obrazie klientów pomocy, wewnętrznych struktur instytucji pomocy, jak i ze strony finansowej zadania – na każdym szczeblu administracji samorządowej.

W województwie zachodniopomorskim w 2022 r., na 113 gmin i 21 powiatów, otrzymano 100% sprawozdań, co umożliwia przeprowadzenie kompleksowej analizy sytuacji pomocy społecznej w regionie.

Raport jest również próbą ujęcia zasobów pomocy społecznej w sposób systemowy, porównywalny dla wszystkich samorządów. Może stanowić on podstawę do planowania działań w regionalnej i krajowej polityce społecznej.

1. DANE O SYTUACJI DEMOGRAFICZNEJ I SPOŁECZNEJ

Województwo zachodniopomorskie w obecnych granicach istnieje od 1 stycznia 1999 roku. Jest to piąte pod względem powierzchni województwo w kraju (powierzchnia 22,9 tys. km²) i jedenaste pod względem liczby mieszkańców. Na koniec 2022 roku Polska liczyła 37 766 tys. mieszkańców - o 141 tys. mniej niż w 2022 r. Liczba mieszkańców regionu wyniosła 1 653 021 (o 23 899 mniej niż w roku 2021, natomiast w 2020 spadek wyniósł 11 127). Gęstość zaludnienia spadła z 72,0 do 71,6 osób na km².

W 2022 r., województwo było podzielone administracyjnie na 113 gmin i 21 powiatów, w tym 3 powiaty grodzkie (miasta na prawach powiatu) i 18 powiatów ziemskich.

Wielkości wskaźników w tzw. „Prognozie na rok 2023”, zostały określone przez gminy. Ponieważ rubryki prognostyczne nie są dla samorządów obligatoryjne, nie wszystkie gminy uzupełniły dane w tym zakresie.

Struktura ludności

Obserwowane od lat zmiany w strukturze wiekowej ludności oraz wszelkie opracowywane prognozy wskazują na postępujący proces starzenia się społeczeństwa. Na koniec 2022 r. struktura wieku ludności w województwie wyglądała następująco:

- osoby w wieku przedprodukcyjnym – **18%** ogółu ludności (w 2021 r. i 2020 r. – 17%),
- osoby w wieku produkcyjnym – **58%** ogółu ludności (w 2021 r. – 59%, w 2020 r. – 60%),
- osoby w wieku poprodukcyjnym – **24 %** ogółu ludności (analogicznie jak w 2021 r., w 2020 r. – 23%).

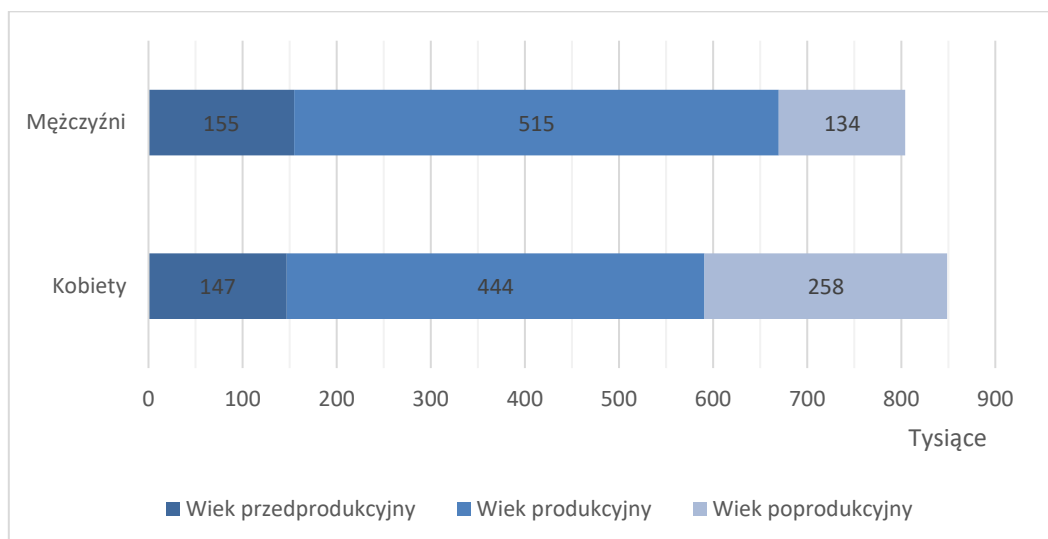
Co prawda, na koniec 2022 r. procentowy udział liczby osób w wieku przedprodukcyjnym w stosunku do ogółu ludności wzrósł o 1 p.p., jednak nie ma to wpływu na wyżej opisane przemiany demograficzne. Jednocześnie kolejny rok z rzędu zmalała liczba osób wieku produkcyjnym, a liczba osób w wieku poprodukcyjnym utrzymała się na poziomie z roku 2021.

W 2022 r., wartość wskaźnika obciążenia demograficznego, mierzonego liczbą osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym, w województwie zachodniopomorskim, wyniosła 71,1 (70 w 2021 r.). Średni wskaźnik dla Polski wyniósł 70,4 (68,3 w 2021 r.).

Struktura ludności według płci, od kilku lat kształtuje się w podobny sposób. W ogólnej liczbie mieszkańców województwa, podobnie jak w kraju, nieznacznie przeważają kobiety, które stanowią 51% ludności. Na koniec 2022 r. liczba kobiet na terenie województwa osiągnęła poziom 844 433 i była o 18 432 niższa niż przed rokiem. Wskaźnik feminizacji od kilku lat nie wykazuje większych zmian

i oscyluje na poziomie – 106 kobiet na 100 mężczyzn. Warto jednak zauważyć, że w poszczególnych grupach wiekowych struktura ze względu na płeć znacząco się różni. Przewaga liczby kobiet nad liczbą mężczyzn jest charakterystyczna dla osób w wieku poprodukcyjnym, natomiast w wieku przedprodukcyjnym oraz produkcyjnym, tendencja ta jest odwrotna.

Wykres nr 1. Struktura ludności według płci i ekonomicznych grup wieku w 2022 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OZPS

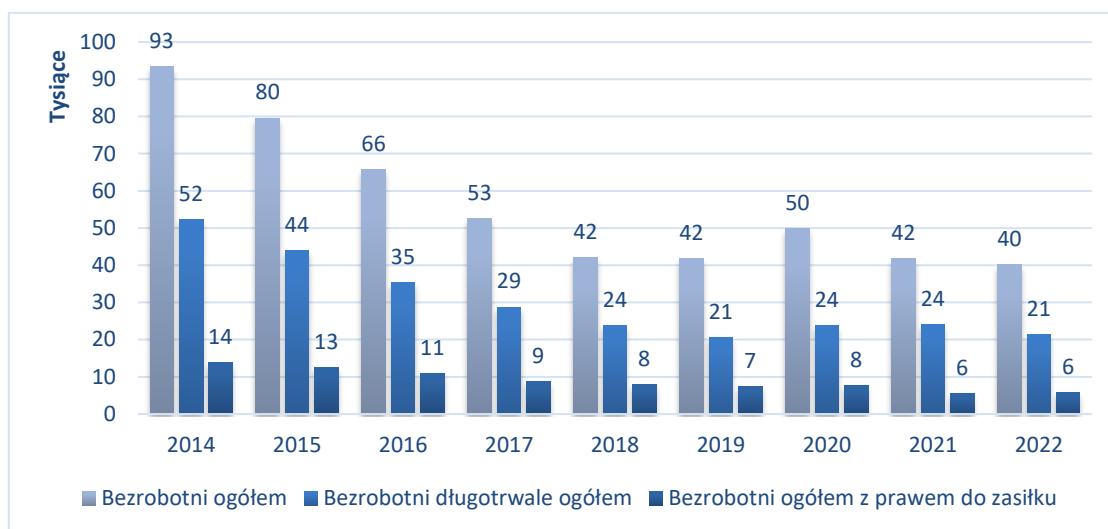
Rynek pracy

Na koniec 2022 roku, w porównaniu do roku 2021, odnotowano niewielki spadek liczby osób bezrobotnych. W Powiatowych Urzędach Pracy zarejestrowano łącznie 40 096 osób – o 1 603 osób mniej niż w roku poprzednim. Warto dodać, że liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych jest najniższa od blisko dekady.

Liczba osób długotrwale bezrobotnych również uległa zmniejszeniu (2022 r. – 21 449 os., 2021 r. – 23 983 os., 2020 r. – 23 845 os.). Co ważne, w roku oceny, zmniejszeniu uległ również udział liczby osób długotrwale bezrobotnych w stosunku do całkowitej liczby zarejestrowanych w urzędach pracy i wyniósł 53,5% (2021 r. – 57,5%, 2020 – 47,8%, 2019 - 49,1%, 2018 – 56,4 %). Jednocześnie, prawo do zasiłku w 2022 r. posiadało 5 791 osób, co stanowi 14,4 % ogółu bezrobotnych (w 2021 r. 5 516 os., 12,7%). Co istotne, 56,3% ogółu osób bezrobotnych to kobiety, a w kategorii osób długotrwale bezrobotnych oraz posiadających prawo do zasiłku stanowią one aż 60%.

Wart zauważenia jest spadek wskaźnika bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej. Wskaźnik obliczany jest jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem. W latach 2018-2021 wynosił on rokrocznie 46%, w roku oceny spadł do wartości 44%.

Wykres nr 2. Osoby bezrobotne w Województwie Zachodniopomorskim w latach 2014-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OZPS za 2022 r.

Wybrane elementy infrastruktury społecznej

W roku 2022 r. nadal widoczna jest tendencja spadkowa dotycząca zasobów mieszkań komunalnych należących do gmin – łącznie było ich 41 556 (w 2021 r. – 42 466). Natomiast liczba wniosków o mieszkanie z zasobów gminy utrzymała się na podobnym poziomie, tj. 6 091 wniosków w 2022 r. i 6 052 w 2021 r.

Liczba mieszkań socjalnych w 2022 r. nieznacznie wzrosła z 6 596 w 2021 r. do 6 712 w 2022 r. Nadal utrzymuje się tendencja spadkowa dotycząca liczby oczekujących na mieszkanie socjalne. W 2022 r. było to 4,7 tys. osób (2021 – 5,1 tys., 2020 – 5,0 tys., 2019 – 5,5 tys., 2018 – 5,7 tys.). Na 2023 r. prognozuje się, że wartość ta wzrośnie, a osób oczekujących będzie ok. 4,8 tys.

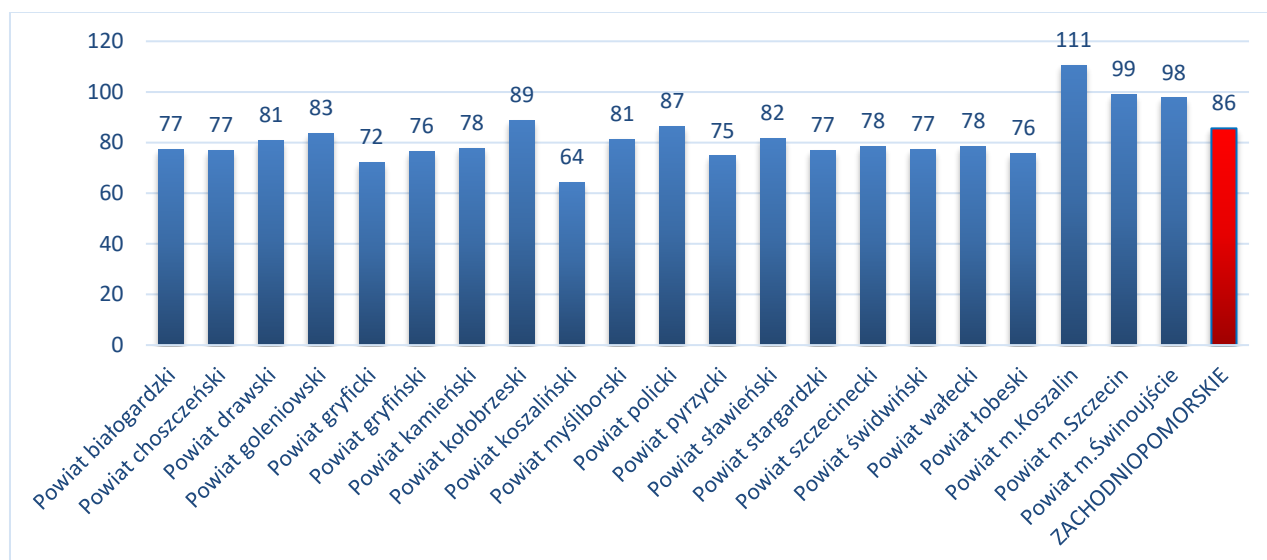
Liczba wyroków eksmisyjnych, utożsamiana z liczbą dłużników wskazanych przez sąd, bez prawa do lokalu socjalnego lub zamiennego, w 2022 r., podobnie jak w roku 2021, wyniosła 1,3 tys. Jest to liczba mniejsza niż w latach poprzednich, od 2018 do 2020 r. utrzymywała się na poziomie 1,4 tys., natomiast w latach 2016-2017 – 1,8 tys.

Liczba publicznych i niepublicznych żłobków, oddziałów żłobkowych i klubów dziecięcych na terenie województwa systematycznie wzrasta. W 2022 r. funkcjonowało 225 tego typu jednostek, dla porównania w 2021 r. – 211, w 2020 r. – 197, a w 2019 r. – 191.

Liczba publicznych i niepublicznych przedszkoli, wraz z liczbą oddziałów przedszkolnych przy szkole podstawowej, punktów przedszkolnych i zespołów wychowania przedszkolnego, zlokalizowanych na terenie województwa, utrzymała się na podobnym poziomie jak w 2020 r. (852 placówek w 2021 r., 850 placówek w 2020 r.). Znamienным jest też wskaźnik obrazujący udział dzieci w wieku 3-5 lat

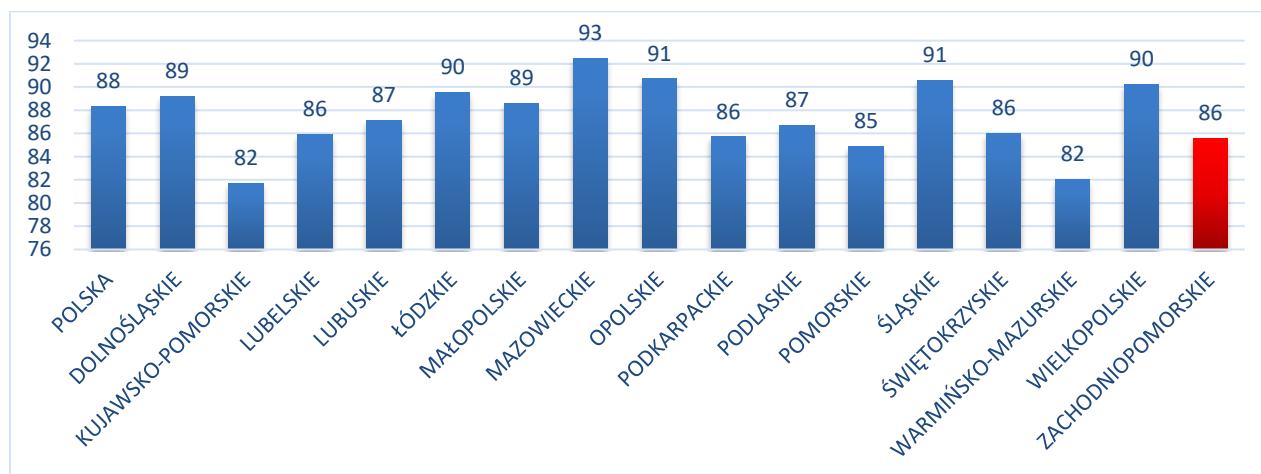
korzystających z wychownia przedszkolnego. O ile średnia dla województwa nie odbiega istotnie od poziomu krajowego, o tyle sytuacja w poszczególnych powiatach jest znacznie zróżnicowana¹.

Wykres nr 3. Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym, w podziale na powiaty, w 2021 r.

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Wykres nr 4. Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym, w podziale na województwa w 2021 r.

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Ważnym elementem infrastruktury wspierającej rodzinę, w tym przede wszystkim dzieci i młodzież, są placówki wsparcia dziennego. Pobyt dziecka w takiej placówce jest bezpłatny oraz dobrowolny. Wyjątek stanowi sytuacja, kiedy sąd, w trybie postanowienia, kieruje dziecko do placówki.

¹ Na podstawie danych dostępnych na dzień 09.06.2023 roku.

Placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie opiekuńczej, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych, zapewnia dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań. W roku oceny, w zachodniopomorskich placówkach wsparcia dziennego zapewniono łącznie 6 582 miejsc (w 2021 r. – 6 305, 2020 – 5 148).

W zachodniopomorskim, w 2022 r. działało również 356 placówek (świetlice i kluby) określanych jako miejsca spotkań dla seniorów. Placówki te zajmują się integracją społeczną osób starszych, rozwojem życia kulturalnego, oświatowego, towarzyskiego i rekreacyjnego dla tej grupy mieszkańców. Liczba tego typu podmiotów systematycznie wzrasta - w 2020 r. było ich łącznie 310, a w 2021 - 317.

Kolejnym typem podmiotów infrastruktury społecznej są hospicja, w których sprawuje się wszechstronną opiekę zdrowotną, psychologiczną i społeczną nad pacjentami znajdującymi się w stanie terminalnym. Na terenie województwa, w 2022 r. funkcjonowało 8 tego typu podmiotów, w roku 2021 - 7, a w latach 2020 – 2018 – również 8.

2. DANE O KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY I WSPARCIA

Analiza nadesłanych danych, dotyczących osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej, umożliwia przedstawienie rozkładu przestrzennego, w podziale na powiaty, a także opracowanie prognozy w tym zakresie na rok następny, dla całego województwa zachodniopomorskiego.

Liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia, w roku oceny (2022) wynosiła 94 311 (w 2021 r. – 94 146, 2020 r. – 100 903, 2019 r. – 114 238). Kategoria pomoc i wsparcie została stworzona przede wszystkim dla powiatowych centrów pomocy rodzinie (PCPR), aby mogły wykazać swoją pracę w tym zakresie. Zebrane dane wskazują, że liczba osób korzystających ze wsparcia tej instytucji systematycznie spada.

W roku oceny, **liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej** wynosiła 42 214, w tym długotrwale korzystających 22 683 osób, co stanowi 53,7% ogółu. W poprzednich latach wartości te kształtowały się następująco:

- 2021 r. – 45 510, z czego 54,8% to osoby długotrwale korzystające;
- 2020 r. – 50 162, z czego 54,0% to osoby długotrwale korzystające;
- 2019 r. – 57 036, z czego 54,7% to osoby długotrwale korzystające.

Porównując dane z rokiem poprzednim, obserwuje się spadek liczby beneficjentów długotrwale korzystających z pomocy społecznej, który na poziomie województwa wyniósł 1,1 p.p.

Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia z pomocy społecznej w roku oceny, wynosiła 33 739, co przekłada się na 64 379 osób w tych rodzinach (w 2021 r. – 36 699 i 70 825 osób w rodzinach, 2020 r. – 40 039 i 79 975 osób w rodzinach, w 2019 r.– 44 536 i 91 464 osoby w rodzinach).

Tabela nr 1. Beneficjenci pomocy społecznej wg grup wiekowych

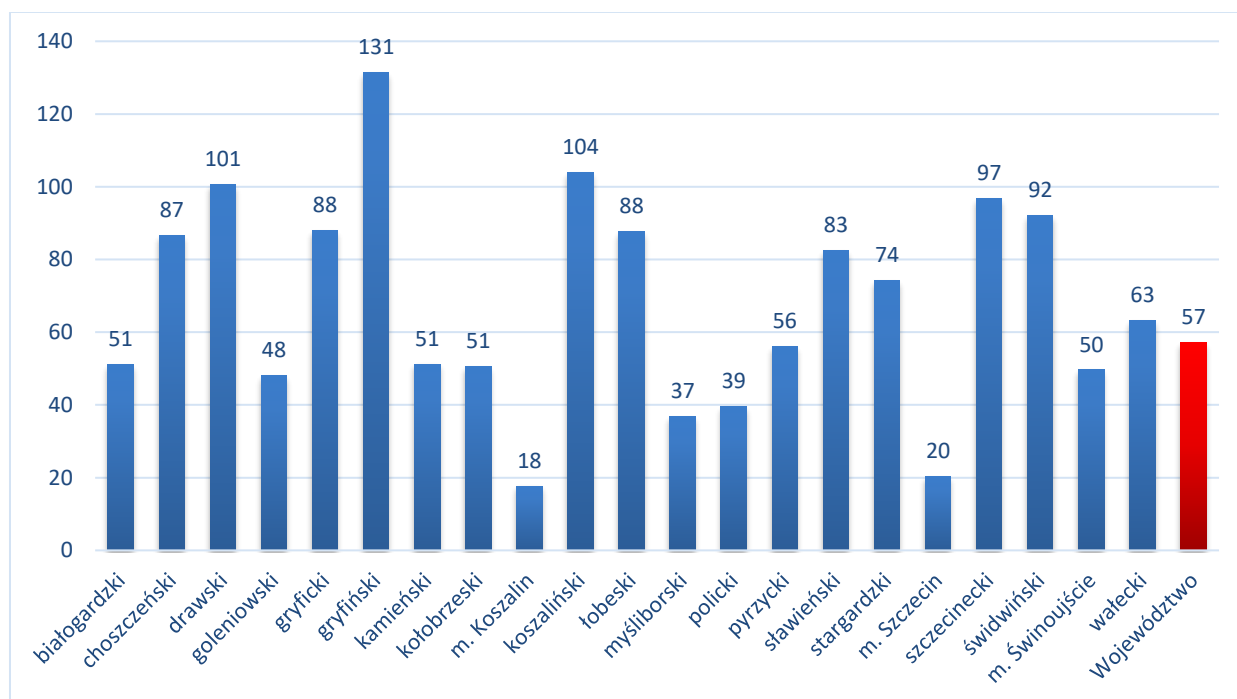
Wiek	rok				% różnica w liczbie beneficjentów w 2019 r. w porównaniu do 2022 r.
	2019	2020	2021	2022	
0 - 17	14 295	11 113	9 088	9 491	spadek o 34%
produkcyjny	30 119	28 068	25 557	23 298	spadek o 23%
poprodukcyjny	13 845	12 928	12 563	12 419	spadek o 9 %

Źródło: opracowanie własne na podstawie OZPS

Wskaźnik deprivacji lokalnej, liczony jako liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców ogółem, jest w województwie zachodniopomorskim przestrzennie zróżnicowana jego przeciętna wartość to 57. analogicznie jak w 2021 r. Dla porównania, w roku 2020 wartość wskaźnika wyniosła 60. Po raz kolejny najniższą wartość odnotowano w mieście Koszalinie. Najwyższym

wskaźnikiem deprivacji w 2022 r., analogicznie jak w latach poprzednich, charakteryzował się powiat gryfiński, jednocześnie wartość ta jest jeszcze wyższa niż w latach poprzednich.

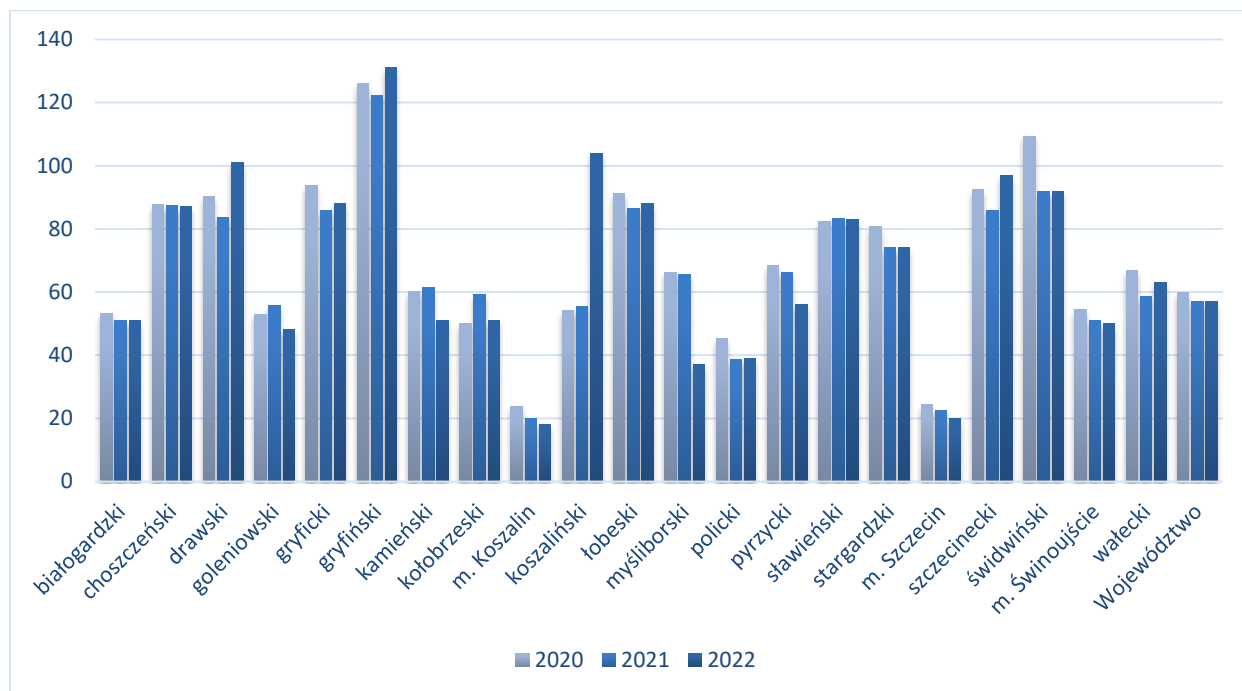
Wykres nr 5. Wskaźnik deprivacji lokalnej - liczba korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców danego powiatu [w osobach]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OZPS za 2022 r.

Wartość wskaźnika deprivacji lokalnej na poziomie powiatów, jak i poszczególnych gmin, jest zróżnicowana. W roku oceny analiza porównawcza wartości wskaźnika jest utrudniona z uwagi na pojawienie się dodatkowych zadań w ośrodkach pomocy społecznej, jak np. wypłacanie dodatków energetycznych, pomoc osobom z Ukrainy przybyłym w związku z zagrożeniem militarnym oraz różne podejście do wykazywania realizacji tychże zadań w poszczególnych gminach. Jaskrawym przykładem takiej sytuacji jest nagły bardzo wysoki wzrost wskaźnika deprivacji w powiecie koszalińskim. Przyrost spowodowany jest praktycznie polityką jednej gminy, która w sprawozdawczości w kategorii danych używanych właśnie do obliczania wskaźnika wykazała realizację dodatkowych zadań, wykraczających poza wskazane w ustawie o pomocy społecznej. W efekcie, liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia OPS wyniosła 58% ogółu mieszkańców gminy. Faktem jest, że osoby te miały styczność z lokalnym OPS, jednak blisko połowa nie stanowiła klientów w rozumieniu ustawy o pomocy społecznej. Sytuacja ta obrazuje, jak istotnym elementem jest tworzenie ujednoliconych narzędzi do agregacji danych, jasnych wytycznych, a także właściwa interpretacja danych już na etapie analizy.

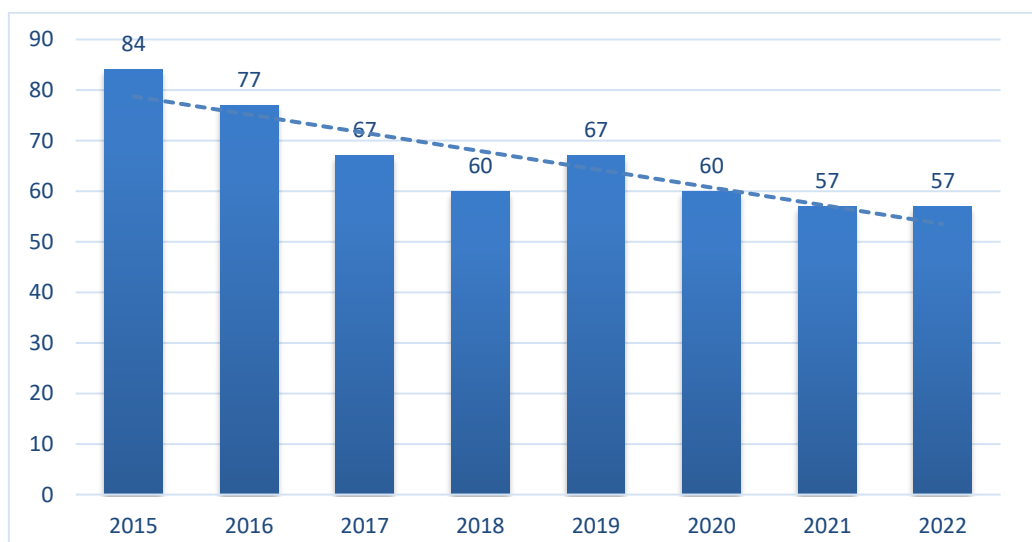
Wykres nr 6. Wskaźnik deprivacji lokalnej – liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców danego powiatu, porównanie roku oceny do dwóch lat poprzedzających [w osobach]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OZPS

W okresie ostatnich sześciu lat odnotowuje się w województwie zachodniopomorskim spadek wskaźnika deprivacji lokalnej – każdego roku wskaźnik obniża się. Wyjątek stanowi rok 2019, gdzie nastąpił wzrost do wartości sprzed dwóch lat.

Wykres nr 7. Wskaźnik deprivacji lokalnej – liczba korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców danego powiatu w latach 2014-2021 w województwie [w osobach]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OZPS

Pomoc społeczną, zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej, dzieli się na pieniężną i niepieniężną. Do świadczeń pieniężnych zalicza się następujące formy pomocy:

- zasiłki celowe na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową, ekologiczną
- zasiłki stałe
- zasiłki okresowe
- zasiłki celowe na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w NFZ
- zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego
- inne zasiłki celowe
- specjalne zasiłki celowe
- pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłku lub pożyczki
- pomoc pieniężna na usamodzielnienie
- pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki
- świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą.

W roku oceny, 26 357 osób otrzymało świadczenia pieniężne, co stanowiło 65% ogółu osób, którym przyznano jakiekolwiek świadczenie z pomocy społecznej. Patrząc przez pryzmat rodzin korzystających z pomocy społecznej, aż 76% rodzin (nominalnie – 2 505 rodzin) uzyskało w 2022 r. świadczenie pieniężne. Pośrednio, beneficjentami świadczeń pieniężnych byli członkowie tych rodzin, tj. w sumie – 47 338 osób. Dla porównania:

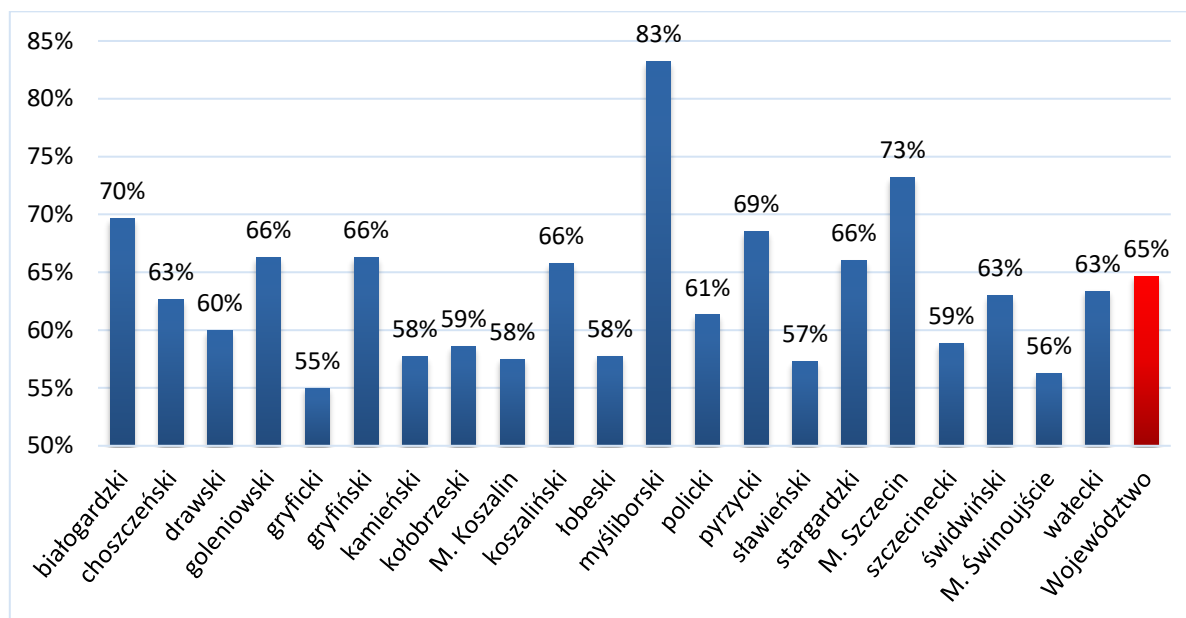
- w 2021 r. 79% rodzin (nominalnie – 28 229 rodzin, liczących łącznie 54 518 członków)
- w 2020 r. 71% rodzin (nominalnie – 31 308 rodzin, liczących łącznie 61 895 członków).

Widoczny jest zatem spadek udziału liczby rodzin objętych świadczeniami pieniężnymi, w stosunku do ogółu rodzin korzystających ze wsparcia, jednak wartość ta nadal jest wysoka.

W 2022 r., w stosunku do roku ubiegłego, w skali województwa, odsetek osób, którym przyznano świadczenia pieniężne w liczbie osób, którym przyznano świadczenia ogółem spadł o 3 p.p. (2022 r. – 65%, 2021 r. – 68%, 2020 r. – 67%). Na poziomie powiatów zauważalne jest zróżnicowanie wartości wskaźnika pomocy pieniężnej. Najniższy udział mieszkańców otrzymujących pomoc pieniężną do otrzymujących pomoc ogółem (niezależnie od formy wsparcia) ponownie odnotowano w powiecie gryfickim (analogicznie jak w 2021 i 2020 r.). Najwyższy wskaźnik, również analogicznie do roku ubiegłego, występuje w powiecie myśliborskim, jednak jest o 3 p.p. niższy niż w 2021 r.

Wzrost wartości wskaźnika widoczny jest jedynie w powiecie białogardzkim, ale wyniósł zaledwie 1 p.p. W pozostałych powiatach, poza wałęckim (wskaźnik o analogicznej wartości jak w 2021 r.) wartość wskaźnika deprivacji lokalnej spadła. Najwyższy spadek wystąpił w powiecie kołobrzskim – aż 12 p.p.

Wykres nr 8. Odsetek osób, którym przyznano świadczenia pieniężne w liczbie osób, którym przyznano świadczenia ogółem, w podziale na powiaty [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania MRiPS-03-R za I-XII 2022 r.

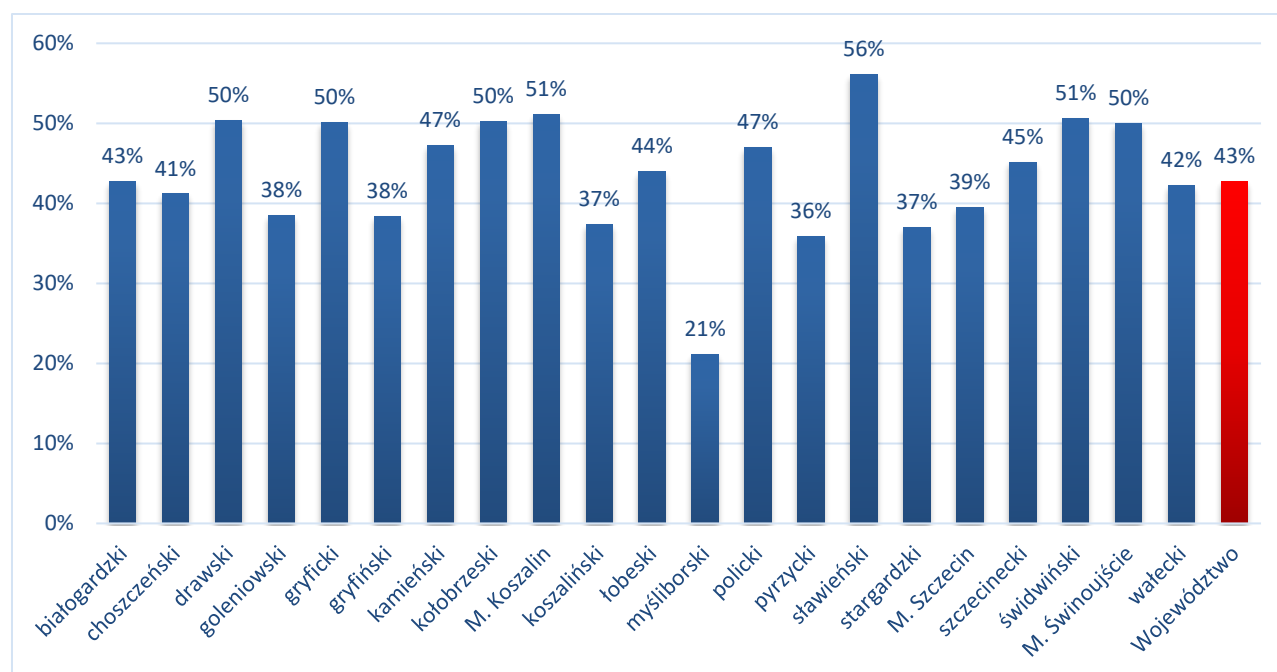
Do świadczeń niepieniężnych zalicza się następujące formy pomocy:

- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi
- schronienie
- posiłek
- ubranie
- inna pomoc rzeczowa
- usługi opiekuńcze
- specjalistyczne usługi opiekuńcze
- zasiłki celowe w formie biletu kredytowanego
- sprawienie pogrzebu
- pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie w naturze
- uzyskanie odpowiednich warunków mieszkaniowych (w ramach usamodzielnienia)

- pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej (w ramach usamodzielnienia).

W roku oceny, 17 416 osób skorzystało ze świadczeń niepieniężnych, co stanowiło 43% ogółu osób, którym przyznano jakąkolwiek formę świadczenia z systemu pomocy społecznej (w 2021 r. 18 057 osób, 41% ogółu). Liczba rodzin, które skorzystały z tej formy pomocy, wyniosła 13 065, a łączna liczba członków tych rodzin – 30 009 (w 2021 – 13 609 rodzin, 31 445 osób w tych rodzinach). Najwyższy udział mieszkańców otrzymujących pomoc niepieniężną wśród otrzymujących pomoc ogółem (bez względu na formę pomocy) odnotowano, analogicznie jak w roku 2021, w powiecie sławieńskim i świdwińskim, a także w Mieście Koszalin. Najniższy wskaźnik, również tak samo, jak w roku poprzedzającym rok oceny, wystąpił w powiecie myśliborskim. Warto podkreślić, że jedynie w 4 powiatach odnotowano spadek w zakresie liczby osób korzystających ze świadczeń niepieniężnych, w tym w powiecie białogardzkim jest on najwyższy – 5 p.p. Jak wskazano wcześniej, powiat ten jednocześnie wyróżnił się znaczącym wzrostem liczby osób korzystających ze świadczeń pieniężnych. W pozostałych powiatach liczba osób korzystających z niepieniężnych form wsparcia, w stosunku do ogółu osób objętych świadczeniami, wzrasta. Średni wzrost wynosi 3 p.p.

Wykres nr 9. Odsetek osób, którym przyznano świadczenia niepieniężne w liczbie osób, którym przyznano świadczenia ogółem w podziale na powiaty [%]

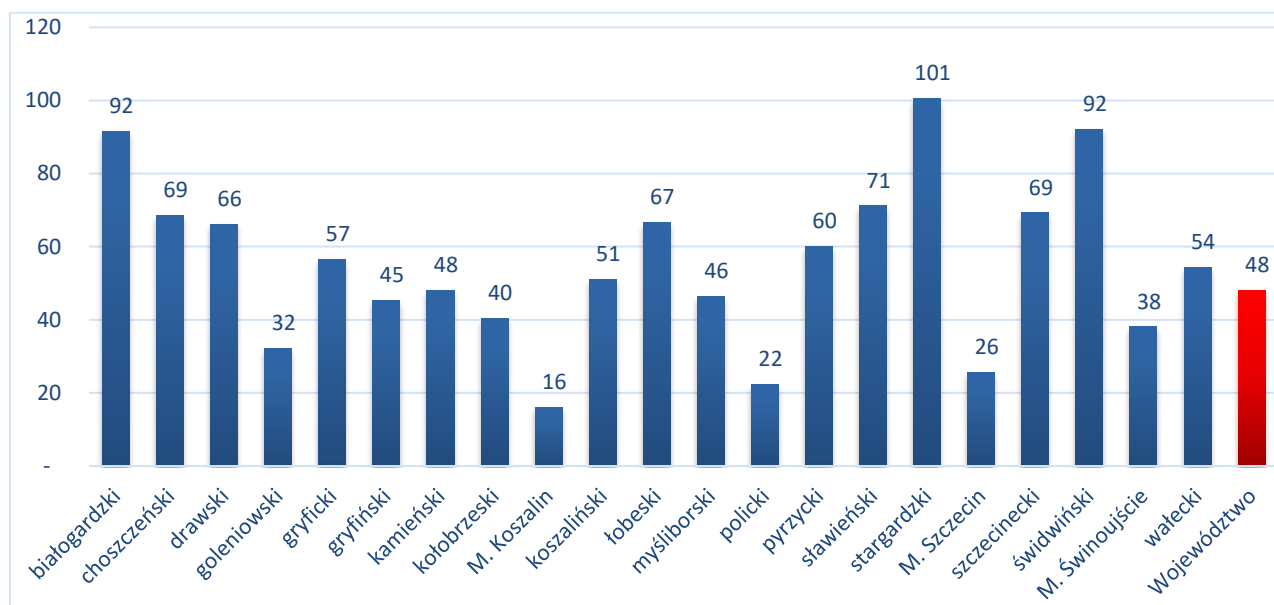
Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania MRiPS-03-R za I-XII 2022 r.

Wywiad środowiskowy

Podstawą do przyznania świadczeń z pomocy społecznej jest przeprowadzenie wywiadu środowiskowego. Uprawnienie do jego przeprowadzenia, z mocy ustawy, posiada tylko pracownik socjalny (art. 107 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej; Dz.U.2023 poz. 901). Na podstawie danych uzyskanych w wyniku wypełnienia kwestionariusza, pracownik socjalny dokonuje diagnozy sytuacji klienta oraz planuje odpowiedni do jego potrzeb zakres wsparcia.

W 2022 r., w 39 988 rodzinach został przeprowadzony wywiad środowiskowy (2021 r. – 40 369). W praktyce, zebrane podczas wywiadu informacje dotyczyły 79 300 osób, prowadzących w tych rodzinach wspólne gospodarstwo. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców, liczba osób w rodzinach, w których przeprowadzono wywiad środowiskowy, osiągnęła dla województwa wartość 48 – tak samo, jak w roku 2021. Odnotowuje się znaczące różnice lokalne, od 16 wywiadów w mieście Koszalinie (liczba minimalna również w 2021 r.) do 101 w powiecie stargardzkim (liczba maksymalna również w 2021 r. – 98).

Wykres nr 10. Liczba osób w rodzinach, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy, na każde 1000 mieszkańców, w podziale na powiaty

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OZPS za 2022 r.

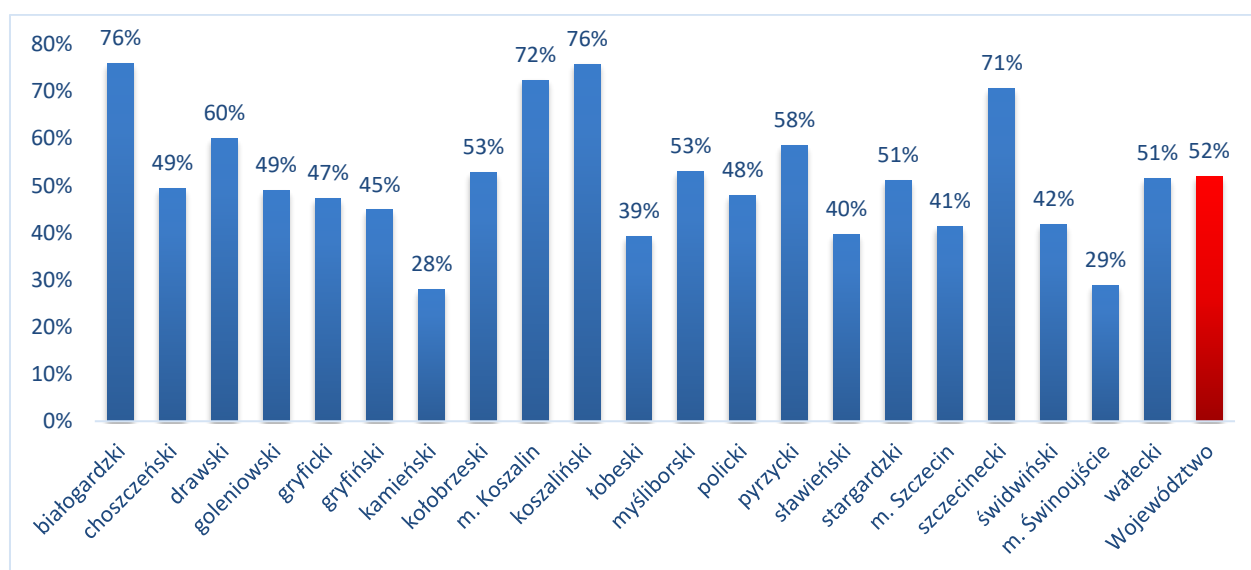
Powody udzielania pomocy i wsparcia

W okresie 2012-2017, najczęstszymi powodami udzielenia pomocy i wsparcia w województwie zachodniopomorskim było ubóstwo oraz bezrobocie. W latach 2018-2021, niezmiennie na pierwszym

miejsu wśród przyczyn przyznania pomocy pozostaje zjawisko ubóstwa, na drugim - długotrwała lub ciężka choroba, a dopiero na trzecim – bezrobocie (nieomal *ex aequo* z niepełnosprawnością). W roku oceny, tj. 2022, kolejność dwóch najczęściej występujących przyczyn pozostała bez zmian. Wzrosła jednak liczba rodzin otrzymujących wsparcie z tytułu niepełnosprawności, stając się trzecią główną przyczyną udzielania pomocy. Zestawienie liczbowe rodzin, którym przyznano pomoc z powodu czterech najczęstszych przyczyn, wygląda następująco:

I. Ubóstwo	– 17 091 rodzin (52% z ogółu ²); w 2020 r. - 53% rodzin
II. Długotrwała/ciężka choroba	– 16 477 rodzin (50% z ogółu); w 2021 r. - 49% rodzin
III. Niepełnosprawność	– 12 101 rodzin (37% z ogółu); analogicznie jak w 2021 r.
IV. Bezrobocie	– 11 582 rodziny (35% z ogółu); w 2021 r. - 38% rodzin.

Wykres nr 11. Odsetek osób w rodzinach, którym przyznano świadczenia z powodu ubóstwa, w liczbie osób w rodzinach, którym przyznano świadczenia ogółem, w podziale na powiaty [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania MRiPS-03-R za I-XII 2022 r.

Najrzadziej pomoc przyznawano z tytułu:

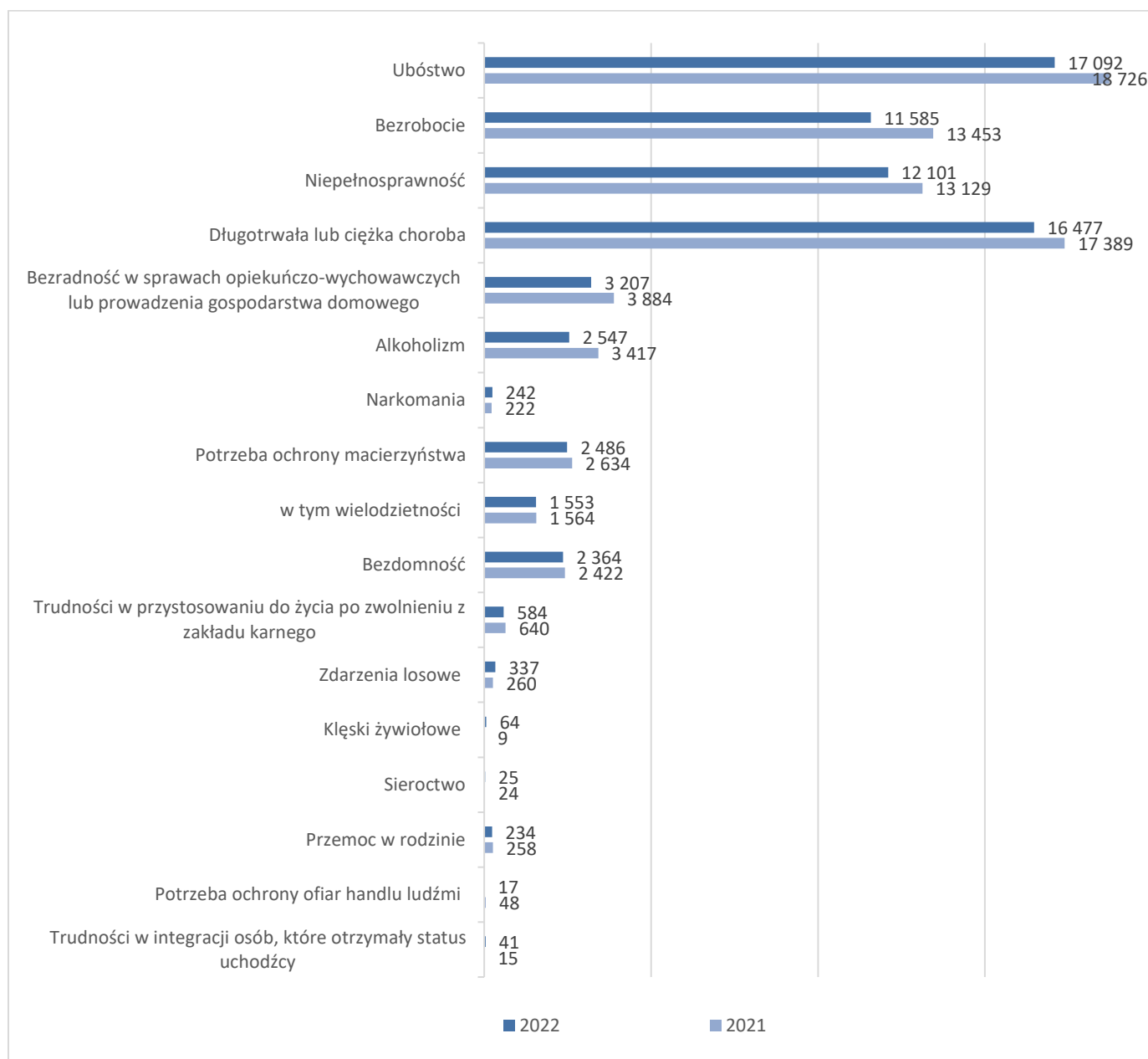
- sieroctwa – 25 rodzin
- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi – 17 rodzin.

² Dane dotyczące liczby rodzin objętych poszczególnymi rodzajami świadczeń oraz ogółu rodzin korzystających ze świadczeń na podstawie sprawozdania MRiPS-03-R za I-XII 2022 r.

W roku oceny, zjawiska społeczne zobrazowane liczbą rodzin korzystających z pomocy społecznej w ramach ustawowo wskazanych przyczyn w większości przypadków były porównywalne do wartości z roku 2021. Znaczący wzrost zaobserwowano jedynie w kategorii:

- trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy – 41 rodzin w 2022 r. w porównaniu do 15 w 2021 r.
- klęska żywiołowa lub ekologiczna – 64 rodziny, w porównaniu do 9 w 2021 r.

Wykres nr 12. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc społeczną wg przyczyn trudnej sytuacji życiowej w latach 2021-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania MRiPS-03-R za I-XII 2022 r.

Usługi pomocy społecznej

Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz - w miarę możliwości - zapewnienie kontaktów z otoczeniem.³

Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. Ośrodek pomocy społecznej, przyznając usługi opiekuńcze, ustala ich zakres, okres i miejsce świadczenia.

Rada gminy określa, w drodze uchwały, szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, oraz szczegółowe warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również tryb ich pobierania.⁴

W ramach realizacji usług opiekuńczych, w 2022 r. z pomocy skorzystały 5 913 osoby (2021 r. – 6 017, 2020 r. – 6 005), w tym 292 osobom przyznano specjalistyczne usługi opiekuńcze (2021 r. – 302). Co istotne ta druga forma, stanowiąca zadanie własne gminy, zarówno w roku oceny, jak i poprzednim była realizowana jedynie w 10 gminach.

Ponadto, w ramach zadań zleconych, w roku oceny 45 gmin realizowało specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Skorzystały z nich łącznie 457 osoby. W roku 2021 zadanie było realizowane w 46 gminach dla 463 osób.

Do pozostałych usług świadczonych przez instytucje pomocy społecznej zalicza się, między innymi:

- poradnictwo specjalistyczne
- pracę socjalną
- interwencję kryzysową
- kontrakt socjalny
- specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Z danych przesłanych przez OPS wynika, że największa liczba osób skorzystała z usług w zakresie pracy socjalnej. Z tej formy pomocy skorzystały 22 904 rodziny, czyli 70% wszystkich rodzin, którym

³ MRiPS pobrane z: <https://www.gov.pl/web/rodzina/uslugi-opiekuncze-i-specjalistyczne-uslugi-opiekuncze> (dostęp: 01.06.2023).

⁴MRiPS pobrane z: <https://www.gov.pl/web/rodzina/uslugi-opiekuncze-i-specjalistyczne-uslugi-opiekuncze> (dostęp: 01.06.2023).

przyznano jakiekolwiek świadczenie z pomocy społecznej. W porównaniu do 2021 r. – wartość wskaźnika wzrosła o 4 p.p. W poprzednich latach wartości te również zwiększały się.

Zestawienie najczęstszych form wsparcia udzielanego w 2022 r., wygląda następująco:

I.	Poradnictwo specjalistyczne	– 4 439 rodzin (2021 r. – 3 947, 2020 - 4 223)
II.	Projekt socjalny	– 1 830 osób (2021 r. – 3 376, 2020 r. – 1 036)
III.	Kontrakt socjalny	– 2 722 kontraktów (2021 r. – 2 682, 2020 r. – 3 078)
IV.	Interwencja kryzysowa	– 468 rodzin (2021 r. – 538, 2020 r. – 537)
V.	Usługi dla osób zaburz. psych. ⁵	– 457 osób (2021 r. – 463, 2020 r. – 470).

Z analizy danych zebranych w sprawozdaniach OZPS wynika, że usługi pomocy społecznej w roku 2023 pozostaną na zbliżonym poziomie.

2.1 GMINA – ZADANIA OPS ORAZ MOPS, MOPR

Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej

W skład świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej wchodzi kilka rodzajów zasiłków, m.in. stały, okresowy oraz celowy.

Zasiłek stały – zgodnie z art. 37 ustawy o pomocy społecznej przysługuje⁶:

- 1) pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej;
- 2) pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

Zasiłek stały ustala się w wysokości:

- w przypadku osoby samotnie gospodarującej – różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej (776 zł), a dochodem tej osoby, z tym, że kwota zasiłku nie może być wyższa niż 719 zł miesięcznie;

⁵ zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej, realizowane przez gminę

⁶ MRiPS pobrane z: <https://www.gov.pl/web/rodzina/zasilek-staly> (dostęp: 02.06.2023).

- w przypadku osoby w rodzinie - różnicy między kryterium dochodowym na osobę w rodzinie (600 zł), a dochodem tej osoby.⁷

Kwota zasiłku stałego nie może być niższa niż 30 zł miesięcznie.

W przypadku zbiegu uprawnień do zasiłku stałego i renty socjalnej, świadczenia pielęgnacyjnego lub dodatku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania, zasiłek stały nie przysługuje⁸.

W 2022 r. zasiłek stały otrzymało 8 450 osób (w 2021 r. – 8 969 os.). W zdecydowanej większości z tej formy pomocy korzystają osoby samotnie gospodarujące (2022 r. – 7 550 os., 2021 r. – 7 944 os.). Łączna kwota zasiłków stałych w 2022 r. wyniosła 51 020 524 zł (w 2021 r. – 48 579 253 zł).

Przeciętna miesięczna kwota zasiłku stałego, wypłacona osobom samotnie gospodarującym wyniosła 529 zł, co w skali roku wyniosło 6 352 zł (2021 r. – 479 zł/mc, 5 743 zł/rok), zaś osobom w rodzinie 284 zł na miesiąc, czyli 3 405 zł rocznie (2021 r. – 241 zł/mc i 2 887 zł/rok).

Widoczny jest systematyczny spadek liczby osób uprawnionych do korzystania z tej formy świadczeń.

Zasiłek okresowy (art. 38 ustawy o pomocy społecznej), przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego:

- 1) osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej;
- 2) rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny.

Zasiłek okresowy ustala się:

- w przypadku osoby samotnie gospodarującej - do wysokości różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej, a dochodem tej osoby, z tym że miesięczna kwota zasiłku nie może być wyższa niż kwota kryterium dochodowego na osobę w rodzinie;
- w przypadku rodziny - do wysokości różnicy między kryterium dochodowym rodziny, a dochodem tej rodziny.

Kwota zasiłku okresowego nie może być niższa niż 50 % różnicy między:

- kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej, a dochodem tej osoby;

⁷ MRiPS pobrane z: <https://www.gov.pl/web/rodzina/zasilki-z-pomocy-spoecznej-beda-wyzsze-1> (dostęp: 02.06.2023).

⁸ MRiPS pobrane z: <https://www.gov.pl/web/rodzina/zasilek-staly> (dostęp: 02.06.2023).

- kryterium dochodowym rodziny, a dochodem tej rodziny.

Kwota zasiłku okresowego nie może być niższa niż 20 zł miesięcznie.

W przypadku podjęcia zatrudnienia przez osobę objętą kontraktem socjalnym, pobierającą zasiłek okresowy, może być on wypłacany nadal, niezależnie od dochodu, do dnia wynikającego z decyzji przyznającej zasiłek okresowy, nie dłużej jednak, niż do 2 miesięcy od dnia, w którym osoba została zatrudniona⁹.

Okres, na jaki jest przyznawany zasiłek okresowy, ustala ośrodek pomocy społecznej na podstawie okoliczności sprawy. Rada gminy, w drodze uchwały, może podwyższyć minimalne kwoty zasiłku okresowego.

Zasiłek okresowy może być przyznany w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe, pod warunkiem zwrotu części lub całości kwoty zasiłku¹⁰.

Zgodnie z danymi OZPS, w 2022 r., liczba osób, którym wypłacono świadczenie w ramach zasiłku okresowego wyniosła 12 141 (2021 r. – 13 602). Kwota świadczeń wyniosła 25 085 095 zł. Średnio, kwota zasiłku okresowego przyznana jednej osobie w okresie całego 2022 r. wyniosła 2 066 zł (2021 r. – 1 902 zł).

Średnia roczna wysokość zasiłku okresowego, w zależności od przyczyny jego przyznania, na 1 osobę w 2022 r. wyniosła:

- bezrobocie – 2 220 zł (2021 r. – 2 037 zł)
- długotrwała choroba – 1 377 zł (2021 r. – 1 253 zł)
- niepełnosprawność – 998 zł (2021 r. – 868 zł)
- możliwość utrzymania uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego – 852 zł (2021 r. – 709 zł).

Zasiłek celowy Jest to świadczenie fakultatywne przyznawane na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opatu, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. Osobom bezdomnym i innym osobom nie posiadającym dochodu oraz możliwości uzyskania świadczeń zdrowotnych może być przyznany zasiłek celowy

⁹ MRiPS pobrane z: <https://www.gov.pl/web/rodzina/zasilek-okresowy> (dostęp: 02.06.2023)

¹⁰ MRiPS pobrane z: <https://www.gov.pl/web/rodzina/zasilek-okresowy> (dostęp: 02.06.2023)

na pokrycie części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne. Inne formy i zasady wypłacania zasiłku celowego to:

- zasiłek celowy w formie biletu kredytowanego;
- zasiłek celowy w celu realizacji postanowień kontraktu socjalnego;
- zasiłek celowy na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego (w takim przypadku może być przyznany niezależnie od dochodu i może nie podlegać zwrotowi);
- zasiłek celowy na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną (w takim przypadku może być przyznany niezależnie od dochodu i może nie podlegać zwrotowi);
- specjalny zasiłek celowy (przyznany w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium ustawowe - w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny; świadczenie to nie podlega zwrotowi);
- zasiłek celowy na zasadach zwrotu (przyznany w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe, ale pod warunkiem zwrotu części lub całości kwoty zasiłku)¹¹.

Zasiłek celowy w 2022 roku otrzymało 19 849 osób (w 2021 r. – 23 259 osób). Łączna wartość zasiłków tego rodzaju wyniosła w całym województwie 27 296 624 zł (w 2021 r. – 29 711 076 zł), co wynosi średnio 1 375 zł rocznie na świadczeniobiorcę (2021 r. – 1 277 zł). Istotną zmianą w porównaniu do roku 2021 jest brak osób korzystających z zasiłku celowego przyznawanego niezależnie od dochodów, na podstawie art. 39a ust. 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej. W 2021 r. z tej formy pomocy skorzystały 23 osoby, a łączna kwota wypłaconych świadczeń wyniosła 23 143 zł. Prognozowano, że w 2022 r. liczba korzystających wzrośnie, jednak w całym województwie nie przyznano żadnego świadczenia z tej kategorii.

W roku oceny, na zasiłek celowy przyznany w ramach wieloletniego programu „Posiłek w szkole i w domu”, wydano w województwie 19 078 134 zł, co stanowi podobną kwotę, jak w roku 2021.

Świadczenia niepieniężne z pomocy społecznej

Katalog świadczeń niepieniężnych z pomocy społecznej obejmuje zapewnienie (m.in.):

- posiłku
- schronienia
- ubrania
- sprawienia pogrzebu

¹¹ MRiPS pobrane z: <https://www.gov.pl/web/rodzina/zasilki-celowe> (dostęp: 01.06.2023)

- pobytu w domu pomocy społecznej.

Świadczenie w formie posiłku, w 2022, otrzymywało 10 826 osób (2021 r. – 11 416), w tym 8 405 dzieci (2021 r. – 8 621). Łączny koszt posiłków wyniósł 13 916 912 zł (2021 r. – 11 148 987 zł). Średnia, roczna wartość posiłków przypadająca na 1 osobę korzystającą ze świadczenia w roku oceny to około 1 285 zł (2021 r. – 1 006 zł). W Ocenie Zasobów Pomocy Społecznej za rok 2021 zwrócono uwagę na spadek liczby osób korzystających z tej formy wsparcia, szczególnie liczby dzieci, w stosunku do 2020 r. Zakładano, że sytuacja może mieć związek z wprowadzeniem w 2021 r. nauczania zdalnego w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych. Jednak, w roku oceny (2022), zdalne formy nauczania nie są kontynuowane, a liczba osób korzystających z tej formy wsparcia utrzymała się na podobnym poziomie, jak w roku 2021. Na rok 2023 nie są również prognozowane znaczące zmiany z tym obszarze.

Świadczenie w formie schronienia udzielone zostało 1 136 osobom (2021 r. – 1 479). Łącznie, koszt tego rodzaju świadczeń wyniósł 5 302 193 zł, czyli średnia wartość usługi schronienia (na ogół sezonowego), przypadająca na jedną osobę wyniosła w skali roku 4 667 zł (2021 r. – 3 106 zł). Do roku 2021 widoczna była tendencja spadkowa w zakresie kwoty ponoszonych kosztów przypadających średnio na jedną osobę. Tymczasem, w roku oceny kwota ta uległa zwiększeniu aż o 1 561 zł, co stanowi 50% średniej wartości świadczenia przypadającego na 1 osobę w roku 2021. Powyższe może mieć związek z drastycznym wzrostem kosztów utrzymania lokali mieszkalnych oraz niezbędnych kosztów eksploatacyjnych, mediów itp.

Pomoc w postaci ubrań otrzymały 33 osoby. Łączna, roczna wartość wsparcia wyniosła 4 732 zł, w przeliczeniu na osobę – 143 zł (2021 r. – 211 zł, 48 os.).

Świadczenie w postaci sprawienia pogrzebu, w skali całego województwa, przyznano 288 osobom. Łączny koszt świadczeń wyniósł 864 341 zł (2021 r. – 796 415 zł), zaś przeciętny koszt jednostkowy usługi kształtował się na poziomie 3 001 zł (2021 r. 2 362 zł).

W 2022 r. na podstawie decyzji administracyjnych 3 401 osób (2021 r. – 3 255 os.) uzyskało miejsce pobytu w domu pomocy społecznej. Łączny koszt tego świadczenia w regionie, wyniósł 114 068 781 zł, a przeciętny koszt jednostkowy usługi (tzn. kwota przyznana jednej osobie na rok) kształtował się na poziomie 33 530 zł (2021 r. – 30 564 zł, 2020 – 28 435 zł). Szczegółowe informacje dotyczące liczby placówek, miejsc i osób korzystających przedstawiono w rozdziale 4 pn. Zasoby instytucjonalne pomocy społecznej.

2.2 POWIAT - ZADANIA PCPR ORAZ MOPR

W tym podrozdziale przedstawiono analizę danych związanych z zadaniami realizowanymi przez Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie oraz Miejskie Ośrodki Pomocy Rodzinie (w miastach na prawach powiatu), obejmujące:

- indywidualne programy pomocy
- wspieranie rodziny i pieczę zastępczą
- usamodzielnienie osób opuszczających pieczę zastępczą
- rehabilitacja zawodowa i społeczna osób z niepełnosprawnością.

Indywidualne programy pomocy

Indywidualne programy stosowane są wobec osób wymagających systemowych, długoterminowych działań specjalistycznych. W ramach udzielania tego typu wsparcia w 2022 r.:

- 254 osoby zdiagnozowane, jako sprawcy przemocy w rodzinie, zostały objęte programami oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych (2021 r. – 240)
- 39 osób skorzystało z indywidualnych programów integracji cudzoziemców, (znacząco więcej niż w 2021 r. – 13).

Wspieranie rodziny i piecza zastępcza

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 447, z późn. zm.) ukształtowała system pieczy zastępczej w Polsce. Sprawozdania przesyłane w ramach OZPS przez Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie zawierają informacje dotyczące liczby rodzin objętych pracą asystenta rodziny, liczby rodzin wspierających, liczby asystentów rodziny oraz odpłatności za pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

Według danych zebranych ze sprawozdań OZPS, w 2022 r. w województwie zachodniopomorskim zatrudnionych było 199 asystentów rodziny (2021 r. – 197). Pod ich opieką znajdowało się 2 227 rodzin (2021 r. – 2 291). Mimo upływu lat, nadal znaczącym utrudnieniem i barierą skuteczności oddziaływań asystentów, jest duża liczba rodzin przypadających na jednego specjalistę. Od 1 stycznia 2015 r. limit rodzin na 1 asystenta zmniejszono do 15 rodzin, jednak w opinii samych asystentów jest to ciągle zbyt dużo. Według asystentów, praca daje najlepsze efekty, jeśli liczba rodzin pod ich opieką nie przekracza 10. W województwie zachodniopomorskim, w roku oceny średnio na 1 asystenta przypadało 11 rodzin (2021 r. – 12, 2020 r. – 11).

Łączna liczba dzieci w pieczy zastępczej w 2022 r. wyniosła 3 141 dzieci, tj. 62 dzieci mniej niż w 2021 r. (2021 r. – 3 203, 2020 r. – 3 211).

Ponadto, w rodzinnych domach dziecka przebywało 599 dzieci (2021 r. – 587), a w placówkach opiekuńczo-wychowawczych – 768 dzieci (2021 r. – 816).

Tabela nr 2. Liczba dzieci w pieczy zastępczej wg form pieczy

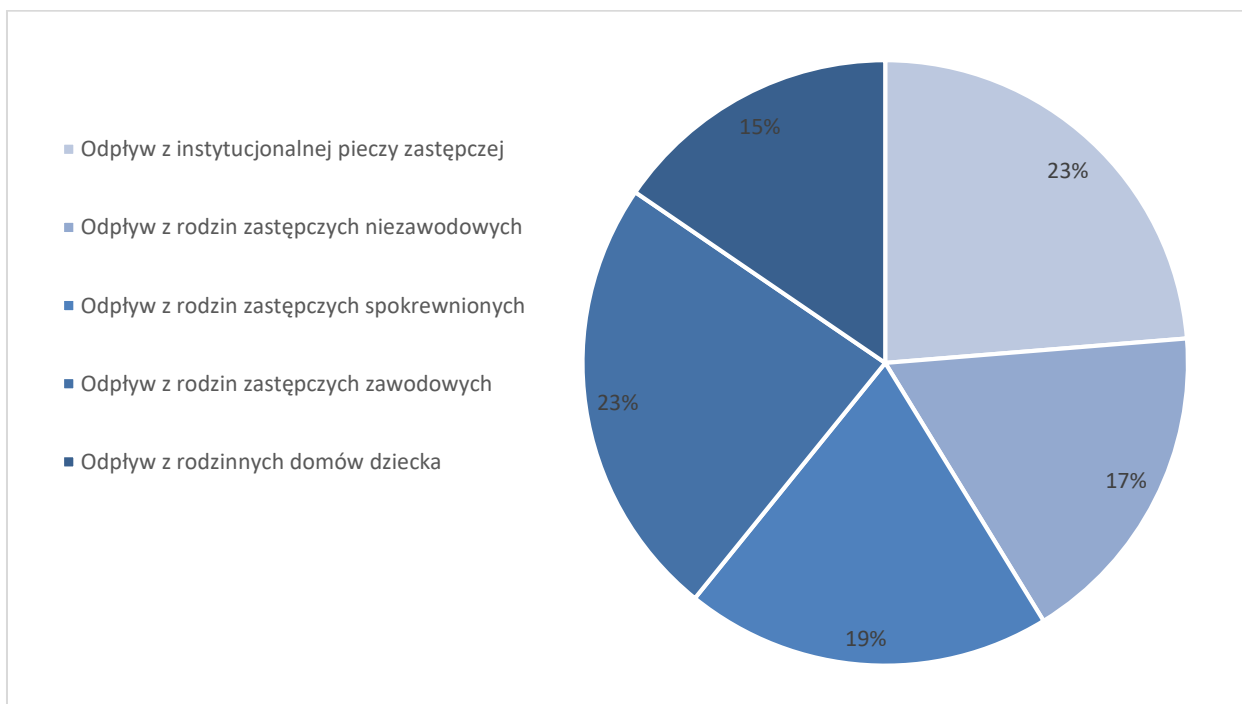
Forma pieczy	2020 r.	2021 r.	2022 r.
rodzinne domy dziecka	524	587	599
rodziny spokrewnione	1956	1930	1 864
rodziny zastępcze niezawodowe	841	856	879
rodziny zastępcze zawodowe – ogółem	414	417	398
rodziny zastępcze zawodowe – w tym pogotowie rodzinne	153	150	121
rodziny zastępcze zawodowe – w tym specjalistyczne	32	33	24

Źródło: OZPS za 2022 r.

Usamodzielnienie

W 2022 r., 496 usamodzielnianych opuściło różne formy pieczy zastępczej. Największy odpływ z pieczy zastępczej dotyczył usamodzielnianych opuszczających instytucjonalne formy pieczy zastępczej – 130 osób oraz rodziny zastępcze zawodowe – 115 osób.

Wykres nr 13. Struktura osób usamodzielnionych - opuszczających pieczę zastępczą w 2022 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie OZPS za 2022 r.

Zgodnie z Ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej¹² wysokość pomocy na usamodzielnienie wynosi:

- 1) w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną – do dnia 31.05.2022 r. nie mniej niż 3 730 zł, od dnia 1.06.2022 r. nie mniej niż 3 921 zł, jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres co najmniej 3 lat;
- 2) w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, rodzinę zastępczą zawodową, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną – nie mniej niż:
 - a. do dnia 31.05.2022 r. 7 458 zł, od dnia 01.06.2022 r. 7 839 zł – jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres powyżej 3 lat,
 - b. do dnia 31.05.2022 r. 3 730 zł, od dnia 01.06.2022 r. 3 921 zł – jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres od 2 do 3 lat,
 - c. do dnia 31.05.2022 r. 1 865 zł, od dnia 01.06.2022 r. 1 961 zł – jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres poniżej 2 lat, nie krócej jednak niż przez okres roku.

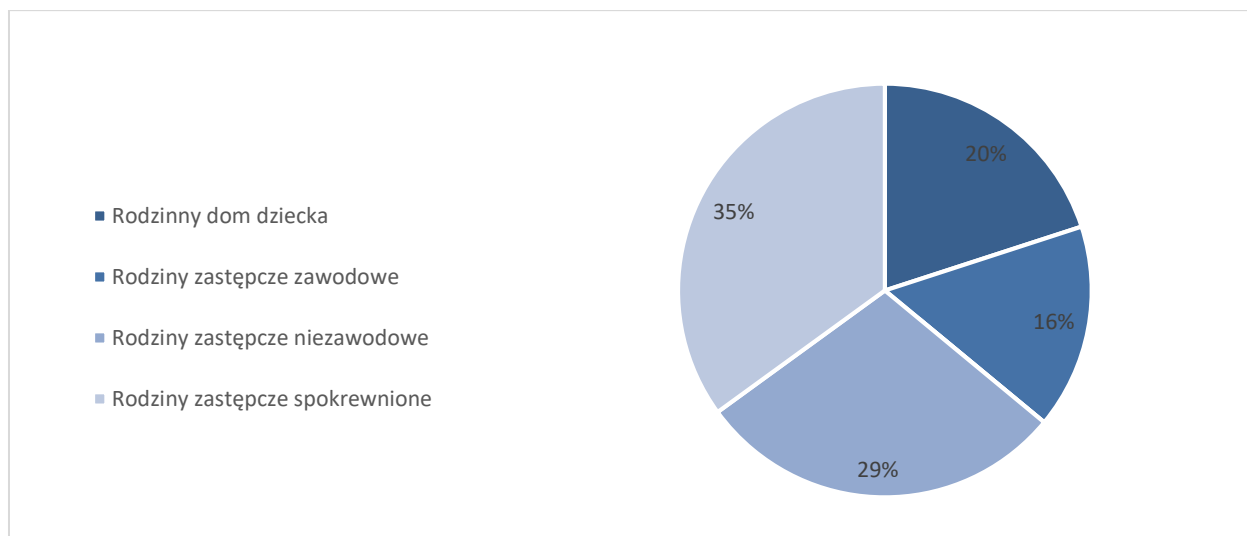
Pomoc na zagospodarowanie jest wypłacana jednorazowo, nie później niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 26. roku życia, do dnia 31.05.2022 r. w wysokości nie niższej niż 1 695 zł, od dnia 01.06.2022 r. w wysokości nie mniejszej niż 1 782 zł. W przypadku osoby legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności pomoc do dnia 31.05.2022 r. wynosiła nie mniej niż 3 390 zł, a od 01.06.2022 r. nie mniej niż 3 563 zł.

Pomoc na kontynuowanie nauki przyznaje się osobie usamodzielnianej, jeżeli kontynuuje naukę. Wysokość tej pomocy wynosiła do dnia 31.05.2022 r. nie mniej niż 566 zł miesięcznie, natomiast od dnia 01.06.2022 r. jest to minimum 595 zł.

Kwota wydatków na usamodzielnienie zależy od liczby osób usamodzielnianych w danym roku. Z powyższego wykresu wynika, iż najwięcej młodych ludzi opuściło pieczę tzw. spokrewnioną, stąd też największe koszty dotyczą rodzin zastępczych spokrewnionych – 18 246 684,00 zł, zaś najniższe, związane z usamodzielnieniem osób z rodzin pomocowych – 50 547 zł (udział w ogólnej kwocie udzielonych świadczeń poniżej 0%).

¹² Ustawa o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.)

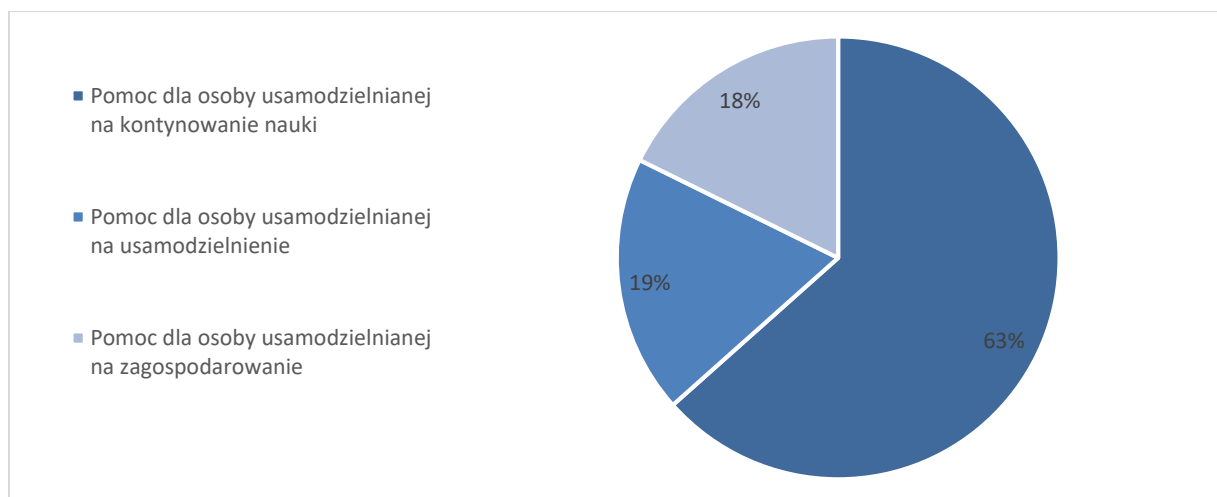
Wykres nr 14. Pomoc pieniężna na usamodzielnienie w 2022 r. - procentowy udział wydatków wg rodzaju placówki

Źródło: opracowanie własne na podstawie OZPS za 2022 r.

Analizując koszty usamodzielnienia wg rodzaju (przeznaczenia środków) łatwo zauważyć, że 63% środków dotyczy pomocy dla osoby usamodzielnianej na kontynuowanie nauki, zaś najmniej na pomoc na zagospodarowanie.

Wykres nr 15. Pomoc pieniężna na usamodzielnienie w 2022 r. - procentowy udział wydatków wg. rodzaju usamodzielnienia

Źródło: opracowanie własne na podstawie OZPS za 2022 r.

Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych

W ramach rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnością, są realizowane zadania pomocowe, takie jak:

- pomoc na likwidację barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się;
- turnusy rehabilitacyjne;
- zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny;
- program „Aktywny Samorząd” (pomoc dla OzN – studiujących i kształcących się);
- dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki;
- dofinansowanie usług tłumacza języka migowego lub tłumacza – przewodnika.

Ogólna kwota dofinansowania (PFRON, środki własne powiatów) na poziomie całego województwa, w 2021 r. wyniosła 55 871 655 zł (2021 r. – 48 743 257 zł). W poszczególnych podzadaniach, wartości pomocy oraz liczba osób korzystających z danej formy wsparcia, przedstawiają się następująco:

I.	Likwidacja barier architektonicznych i w komunikowaniu się	– 4 701 263 zł; 776 osób;
II.	Dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych	– 5 131 125 zł, 3 198 osób;
III.	Dofinansowanie na zakup przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych i sprzętu rehabilitacyjnego	– 10 020 872 zł; 7 034 osoby;
IV.	Program „Aktywny Samorząd”	– 4 936 045 zł; 4 830 osób.

Ponadto, dofinansowano 145 imprez (sportowych, kulturalnych) o charakterze integracyjnym, w których udział wzięło 9 695 osób z niepełnosprawnością. Wartość dofinansowania wynosiła 656 853 zł. Najmniejsze koszty dotyczyły usług tłumacza języka migowego i tłumacza – przewodnika, na co przeznaczono łącznie 12 670 zł.

3. INNE RODZAJE POMOCY I ŚWIADCZEŃ

Ośrodki Pomocy Społecznej realizują zadania w zakresie świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego i dodatków mieszkaniowych.

Świadczenia rodzinne przyznawane są na warunkach określonych w ustawie o świadczeniach rodzinnych i są to:

- świadczenia wychowawcze;
- zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego i jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka;

- świadczenia opiekuńcze:
 - zasiłek pielęgnacyjny;
 - świadczenie pielęgnacyjne.

Świadczenie wychowawcze

Świadczenie wychowawcze ma na celu częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Prawo do świadczenia wychowawczego przysługuje:

- obywatelom polskim i cudzoziemcom;
- matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka;
- do dnia ukończenia przez dziecko 18. roku życia;
- bez względu na dochody w wysokości 500 zł na każde dziecko;

Kwota świadczenia wychowawczego przysługuje za niepełny miesiąc w przypadku:

- urodzenia dziecka;
- ukończenia przez dziecko 18. roku życia lub
- gdy dziecko, zgodnie z orzeczeniem sądu, jest pod opieką naprzemienną obydwójga rodziców rozwiedzionych, żyjących w separacji lub żyjących w rozłączeniu.

Zadanie to było realizowane przez Ośrodki Pomocy Społecznej do 31.05.2022 r. Od 01.06.2022 r. przyznawanie i wypłacanie świadczeń wychowawczych leży w kompetencjach Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Łączna kwota świadczenia wychowawczego wypłacona przez OPS w 2022 r. wyniosła 657 886 194 zł (w 2021 r. gdy świadczenie było wypłacane przez OPS przez cały rok – 1 599 771 575 zł).

Zasiłki rodzinne, dodatki do zasiłków rodzinnych

Zasiłek rodzinny ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Prawo do zasiłku rodzinnego i dodatków do tego zasiłku przysługuje:

- rodzicom, jednemu z rodziców albo opiekunowi prawnemu dziecka;
- opiekunowi faktycznemu dziecka;
- osobie uczącej się.

Zasiłek rodzinny przysługuje osobom do ukończenia przez dziecko:

- 18 roku życia;
- nauki w szkole, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia;

- 24 roku życia, jeżeli kontynuuje naukę w szkole lub w szkole wyższej i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Ponadto, istnieje możliwość otrzymania jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka, która przysługuje:

- matce lub ojcu albo opiekunowi prawnemu dziecka;
- opiekunowi faktycznemu dziecka w wieku do ukończenia przez dziecko pierwszego roku życia, jeżeli nie został przyznany rodzicom lub opiekunowi prawnemu dziecka.

W przypadku wystąpienia o przysposobienie więcej niż jednego dziecka lub urodzenia więcej niż jednego dziecka podczas jednego porodu, dodatek przysługuje na każde dziecko. Dodatek z tytułu urodzenia dziecka przysługuje, jeżeli matka dziecka pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży¹³.

Od 1 stycznia 2013 r. jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekroczy kwoty 1 922 zł netto. Powyższe zmiany wynikają z ustawy z dnia 12 października 2012 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych (poz. 1255).

W województwie zachodniopomorskim, w 2022 r., przeciętna, średnia liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka wyniosła 21 463 rodziny (2021 r. – 26 074). Łączna kwota zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami wypłacona w ciągu 2022 r. osiągnęła wartość 102 556 645 zł (2021 r. – 120 534 835 zł).

Świadczenia opiekuńcze

Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, przysługuje:

1. matce albo ojcu;
2. opiekunowi faktycznemu dziecka;
3. osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną, w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
4. innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy, ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej

¹³ MRiPS <https://www.gov.pl/web/rodzina/dodatek-z-tytułu-urodzenia-dziecka> (dostęp 01.06.2023)

pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Osobom, o których mowa w pkt 4, innym niż spokrewnione w pierwszym stopniu z osobą wymagającą opieki, świadczenie pielęgnacyjne przysługuje w przypadku, gdy spełnione są łącznie następujące warunki:

- rodzice osoby wymagającej opieki nie żyją, zostali pozbawieni praw rodzicielskich, są małoletni lub legitymują się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- nie ma innych osób spokrewnionych w pierwszym stopniu, są małoletnie lub legitymują się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- nie ma osób, o których mowa w pkt 2 i 3, lub legitymują się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje, jeżeli niepełnosprawność osoby wymagającej opieki powstała:

- nie później niż do ukończenia 18 roku życia lub
- w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie później niż do ukończenia 25. roku życia.

W 2022 r., świadczenie pielęgnacyjne wynosiło 2 119 zł miesięcznie, o 148 zł więcej niż 2021 r. Począwszy od 2017 r. kwota świadczenia pielęgnacyjnego podlega corocznej waloryzacji od 1 stycznia. Wskaźnikiem waloryzacji, o który wzrasta wysokość świadczenia pielęgnacyjnego, jest procentowy wzrost minimalnego wynagrodzenia za pracę. Powiększoną o wskaźnik waloryzacji kwotę świadczenia zaokrągla się do pełnych złotych w górę.

W województwie zachodniopomorskim, w roku oceny, liczba świadczeń pielęgnacyjnych wyniosła 109 431, a koszt ich realizacji – 229 574 033 zł. Dla porównania, w 2021 r. wartości te wyniosły kolejno 99 340 świadczeń i 193 545 332 zł.

Zasiłek pielęgnacyjny przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje:

- niepełnosprawnemu dziecku;

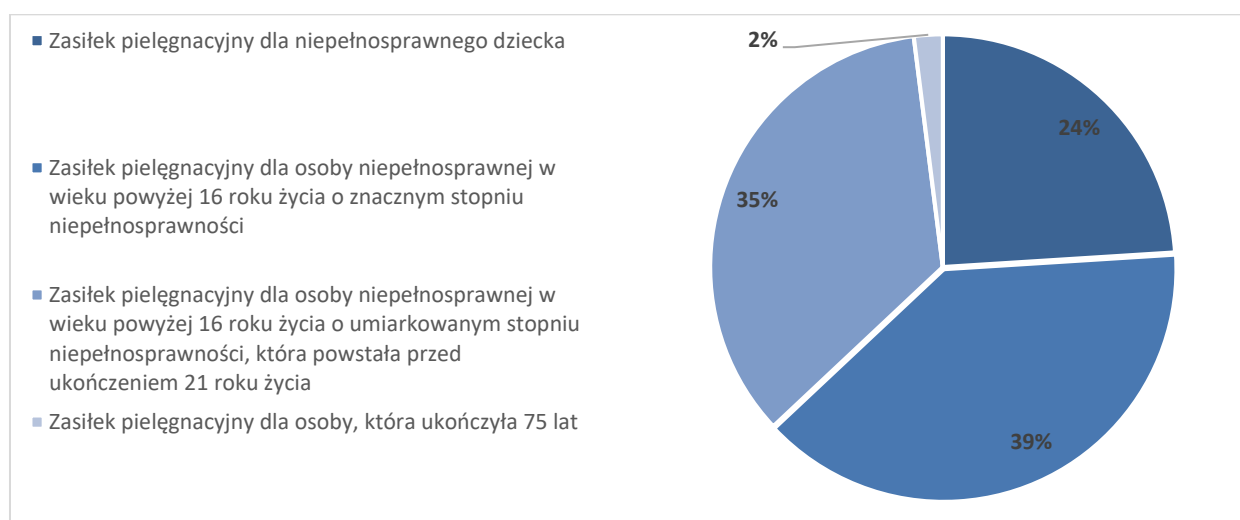
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia;
- osobie, która ukończyła 75 lat¹⁴.

Wysokość zasiłku pielęgnacyjnego od 1 listopada 2019 r. wynosi 215,84 zł miesięcznie. Co istotne, kwota zasiłku pielęgnacyjnego podlega weryfikacji co 3 lata, weryfikacja nie oznacza jednak obowiązkowej zmiany kwoty zasiłku. Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 sierpnia 2021 r. w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny i specjalny zasiłek opiekuńczy, wysokości świadczeń rodzinnych oraz wysokości zasiłku dla opiekuna (Dz.U. z 2021 r. poz. 1481) wysokość zasiłku pielęgnacyjnego od 1 listopada 2021 r. utrzymano na poziomie 215,84 zł. Następną weryfikacja nastąpi w 2023 r.

Na zasiłki pielęgnacyjne w województwie, w 2022 r. przeznaczono łącznie kwotę 97 821 935 zł, w tym:

- dla niepełnosprawnego dziecka – 23 188 058 zł;
- dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności – 37 862 073 zł;
- dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed ukończeniem 21 roku życia – 34 739 029 zł;
- dla osoby, która ukończyła 75 lat – 2 032 775 zł.

Wykres nr 16. Podział procentowy zasiłków w ramach zasiłku pielęgnacyjnego [zł] w roku 2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OZPS za 2022 r.

¹⁴ MRiPS <https://www.gov.pl/web/rodzina/zasilek-pielagnacyjny> (dostęp 02.06.2023)

Tabela nr 3. Liczba świadczeń opiekuńczych udzielonych w okresie 2017- 2022

Świadczenia opiekuńcze	Liczba świadczeń				
	2018	2019	2020	2021	2022
Zasiłek pielęgnacyjny - ogółem	482 050	478 434	458 244	451 041	453 244
Zasiłek pielęgnacyjny - dla niepełnosprawnego dziecka	106 164	105 767	102 554	103 994	107 444
Zasiłek pielęgnacyjny - osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności	205 714	202 483	186 394	177 990	175 432
Zasiłek pielęgnacyjny - osobie, która ukończyła 75 lat	11 033	10 560	9 920	9 281	9 418
Zasiłek pielęgnacyjny - osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia	159 139	159 624	159 376	159 776	160 950
Świadczenie pielęgnacyjne	66 803	74 120	87 194	99 340	109 431
Specjalny zasiłek opiekuńczy	21 131	17 537	11 934	6 834	3 558
Świadczenia opiekuńcze ogółem - Zasiłek pielęgnacyjny, świadczenia pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy	569 984	570 091	557 372	557 215	566 233

Źródło: na podstawie danych z OZPS za 2022 r.

Świadczenie alimentacyjne

Świadczenie z funduszu alimentacyjnego przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 900 zł¹⁵.

Liczba osób, korzystających z funduszu alimentacyjnego w roku oceny to 10 848 (2021 r. – 11 868), liczba rodzin – 7 275 (2021 r. – 8 005), a łączny koszt świadczeń z tej puli wyniósł 57 098 907 zł. Średnia, roczna wysokość świadczeń alimentacyjnych na rodzinę wyniosła w przybliżeniu 7 868 zł, co daje miesięcznie świadczenie w wysokości 665 zł. Dla porównania w 2021 r. było to kolejno 7 719 zł i 643 zł.

Dodatek mieszkaniowy zgodnie z Ustawą z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz.U. z 2021 r. poz. 2021 z późn. zm.) przysługuje:

- najemcom oraz podnajemcom lokali mieszkalnych;
- osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych, do których przysługuje im spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego;

¹⁵ MRiPS <https://www.gov.pl/web/rodzina/wiadczenia-z-funduszu-alimentacyjnego> (dostęp 01.06.2023)

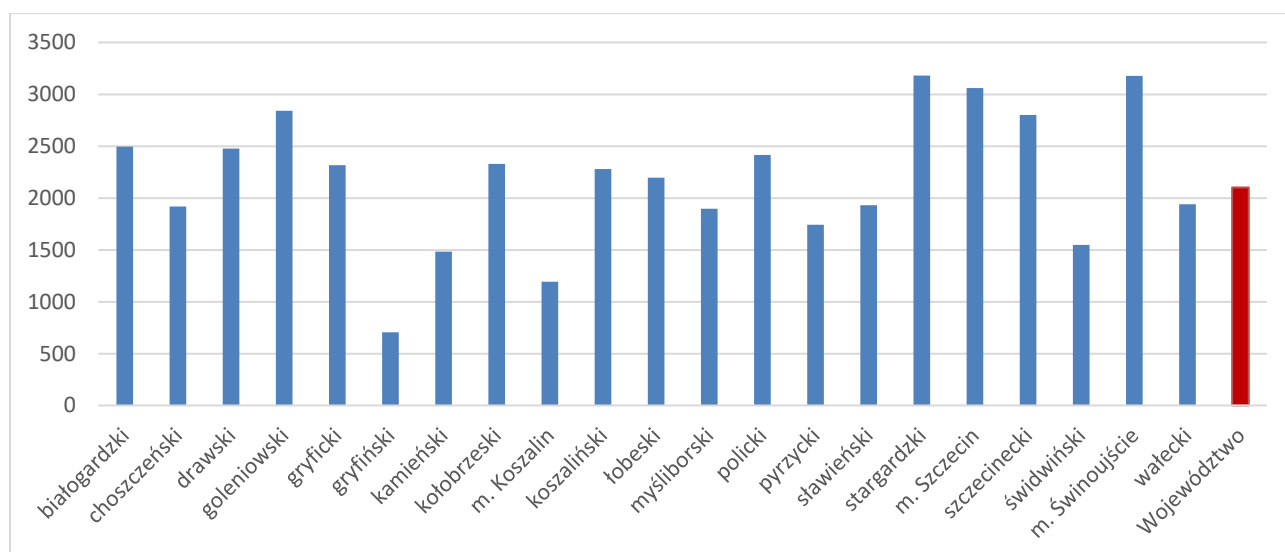
- osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych znajdujących się w budynkach stanowiących ich własność i właścicielom samodzielnych lokali mieszkalnych;
- innym osobom mającym tytuł prawny do zajmowanego lokalu mieszkalnego i ponoszącym wydatki związane z jego zajmowaniem;
- osobom zajmującym lokal mieszkalny bez tytułu prawnego, oczekującym na przysługujący im lokal zamienny albo najem socjalny lokalu.

Dodatek mieszkaniowy przysługuje na podstawie tylko jednego z tytułów wymienionych powyżej i może być wypłacany, jeżeli średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego, w okresie 3 miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku o przyznanie dodatku mieszkaniowego nie przekracza 175% kwoty najniższej emerytury (obowiązującej w dniu złożenia wniosku) w gospodarstwie jednoosobowym i 125% tej kwoty – w gospodarstwie wieloosobowym.

Z przedstawionych w ocenie zasobów pomocy społecznej danych wynika, iż liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy i świadczeń w formie dodatku mieszkaniowego wynosiła w 2022 r. – 19 033, a łączny koszt świadczeń wynosił 40 002 575 zł. W 2021 r. było to odpowiednio 19 787 gospodarstw domowych i 33 999 340 zł. Widać zatem, że wydatki na ten cel znacząco wzrosły.

Średnia roczna wartość świadczenia z tytułu dodatku mieszkaniowego na gospodarstwo domowe wyniosła 2 102 zł. Najniższą przeciętną wartość, 532 zł odnotowano w powiecie gryfińskim – 706 zł (w latach 2020 – 2021 był to powiat białogardzki), najwyższą zaś w powiecie stargardzkim (3 180 zł) oraz w Mieście Świnoujście (3 171 zł).

Wykres nr 17. Średnia kwota świadczenia dodatku mieszkaniowego w porównaniu do średniej wojewódzkiej na gospodarstwo domowe w roku 2022 r. w podziale na powiaty [zł]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OZPS za 2022 r.

4. ZASOBY INSTYTUCJONALNE POMOCY SPOŁECZNEJ

Katalog zasobów instytucjonalnej pomocy społecznej obejmuje następujące placówki:

- środowiskowe domy samopomocy
- dzienne domy samopomocy
- noclegownie, schroniska dla osób bezdomnych i schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, ogrzewalnie
- kluby samopomocy
- domy pomocy społecznej
- mieszkania chronione
- ośrodki interwencji kryzysowej
- jednostki specjalistycznego poradnictwa
- placówki wsparcia dziennego
- placówki opiekuńczo-wychowawcze
- centra integracji społecznej
- kluby integracji społecznej
- warsztaty terapii zajęciowej
- zakłady aktywności zawodowej.

Zebrane w regionie informacje dotyczą jednostek i placówek, które są prowadzone przez samorządy oraz organizacje pozarządowe (NGO). Nie we wszystkich ankietach wypełniono dane finansowe dotyczące utrzymania instytucji (w przypadku placówek prowadzonych przez NGO). Ponadto, poniżej zostały opisane wybrane instytucje pomocy i wsparcia w województwie. Dane dotyczące pozostałych instytucji znaleźć zawarte są w aneksie.

Środowiskowe domy samopomocy

W województwie zachodniopomorskim, łącznie 42 środowiskowe domy samopomocy (ŚDS) świadczą usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym.

Ogólna liczba miejsc w ŚDS, w roku oceny wynosiła 1 619 (w 2021 r. analogicznie), natomiast liczba osób korzystających wyniosła 1 745 (2021 r. – 1 729). Ponadto, wg stanu na 31 grudnia 2022 r., 34 osoby oczekiwały na miejsce w placówce, o 20 osób mniej niż w roku ubiegłym.

Prognozy na rok 2022 wskazują, iż liczba ŚDS pozostanie na podobnym poziomie. Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek w województwie zachodniopolskim wyniósł 41 084 435zł.

Średnio, na utrzymanie jednego miejsca wydano rocznie 25 376 zł, co w skali miesiąca daje średnią kwotę 2 114 zł. W 2021 r. było to 23 346 zł rocznie na uczestnika, czyli 1 946 zł miesięcznie.

Noclegownie, schroniska dla osób bezdomnych i schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, ogrzewalnie

W roku oceny działały na terenie województwa 32 placówki takie jak noclegownie, schroniska dla osób bezdomnych i schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, ogrzewalnie. Liczba miejsc w noclegowniach, schroniskach dla osób bezdomnych i schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi wyniosła ogółem w 2022 r. 977 (2021 r. - 924), a liczba korzystających – 1 616 (w 2021 r. – 1 726). W wyniku eksmisji, do ww. jednostek skierowano 7 osób (2021 r. – 0). Łączny roczny koszt utrzymania placówek wyniósł 8 409 036 zł (2021 r. – 7 532 969 zł). Średnio, na utrzymanie jednego miejsca w skali roku wydano 8 607 zł (2021 r. – 8 153 zł), co w przeliczeniu na miesiąc daje średnią kwotę ok. 717 zł (2021 r. – 679 zł).

Liczba miejsc w ogrzewalniach wyniosła ogółem w roku oceny 123 (w 2021 r. – 117), a liczba korzystających – 860 (w 2021 r. – 881 osób). Koszt roczny utrzymania placówek wyniósł 831 030 zł (2021 r. – 843 987 zł). Średnio, na utrzymanie jednego miejsca wydano rocznie 6 756 zł (2021 r. – 7 214 zł), zaś w skali miesiąca ok. 563 zł (2021 r. – 601 zł).

Domy pomocy społecznej

Dom pomocy społecznej (DPS) świadczy usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nim przebywających. Organizacja domu pomocy społecznej, zakres i poziom usług świadczonych przez dom uwzględnia w szczególności wolność, intymność, godność i poczucie bezpieczeństwa mieszkańców domu oraz stopień ich fizycznej i psychicznej sprawności. Dom pomocy społecznej może również świadczyć usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób w nim niezamieszkujących.

Domy pomocy społecznej, w zależności od tego, dla kogo są przeznaczone, dzielą się na następujące typy [dla]:

- osób w podeszłym wieku
- osób przewlekłe somatycznie chorych
- osób przewlekłe psychicznie chorych
- dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie
- dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie

- osób niepełnosprawnych fizycznie
- osób uzależnionych od alkoholu.

Decyzję o skierowaniu do domu pomocy społecznej i decyzję ustalającą opłatę za pobyt w DPS wydaje organ gminy właściwej dla tej osoby (tj. organ gminy lub starosta powiatu prowadzącego dom pomocy społecznej, a w przypadku regionalnych placówek, decyzję wydaje marszałek województwa) w dniu jej kierowania do domu pomocy społecznej¹⁶.

W 2022 r. na terenie województwa zachodniopomorskiego (wg sprawozdania MRiPS-05) działały 32 domy pomocy społecznej oraz 5 placówek całodobowej opieki, zapewniając ogółem 4000 miejsc (2021 r. – 4 006). Liczba osób korzystających z DPS wyniosła 4 354 (2021 r. – 4 237). Według stanu na dzień 31 grudnia 2022 r., 232 osoby oczekiwały na miejsce w tego typu placówce, przy czym na koniec roku 2021 r. było to 284, a na koniec 2020 r. aż 546 osób. W roku oceny liczba decyzji odmownych wyniosła 25 (w 2021 r. – 30).

Roczny koszt prowadzenia i utrzymania DPS-ów w województwie zachodniopomorskim w 2022 r. wyniósł 225 702 261 zł (2021 r. – 228 164 101 zł). Średnioroczny koszt utrzymania jednego miejsca wyniósł 63 010 zł (2021 r. – 56 956 zł), czyli w przeliczeniu na miesiąc – 5 251 zł (2021 r. – 4 746 zł).

Wskaźnik zaspokojenia zapotrzebowania na miejsca w domach pomocy społecznej w gminach i miastach na prawach powiatu, w 2022 r. wyniósł blisko 75% (2021 r. 73%). Należy jednak podkreślić, że wartość ta (wskaźnik obliczany jako stosunek liczby osób umieszczonych w DPS do sumy liczby osób umieszczonych w DPS i liczby oczekujących, pomnożony przez 100) stanowi średnią obliczoną dla całego województwa. W roku 2021 deficyt miejsc występował głównie w Mieście Szczecinie (56,21%), powiecie gryfińskim (62,22%) oraz Mieście Koszalin (62,5%). W roku oceny najniższy wskaźnik odnotowano w powiecie goleniowskim (42%) oraz powiecie drawskim (50%).

Tabela nr 4. Wskaźnik nasycenia usługami DPS w okresie 2019 - 2022

Grupa osób	Wskaźnik nasycenia usługami w DPS-ach wyrażony w %			
	2019	2020	2021	2022
ogółem	57,03	48,74	72,65	75,58
osoby w podeszłym wieku	62,81	50,48	82,23	85,80
osoby przewlekłe somatycznie chore	61,97	53,24	74,87	82,99
osoby przewlekłe psychicznie chore	34,21	35,58	55,63	45,75
osoby dorosłe niepełnosprawne intelektualnie	50,00	31,15	68,57	58,06
dzieci i młodzież niepełnosprawna intelektualnie	66,67	50,00	42,86	60,00

Źródło: OZPS za 2022 r.

¹⁶ MRiPS <https://www.gov.pl/web/rodzina/dom-pomocy-spoecznej> (dostęp 02.06.2023)

Mieszkania chronione

Mieszkanie chronione przysługuje osobie, która ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebuje wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonego przez jednostkę całodobowej opieki, w szczególności osobie z zaburzeniami psychicznymi, osobie opuszczającej pieczę zastępczą w rozumieniu przepisów o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, zakład dla nieletnich, a także cudzoziemcowi, który uzyskał w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą.

Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej przygotowującą osoby tam przebywające, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia lub też zastępującą pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Zapewnia warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną¹⁷.

W 2022 r., mieszkania chronione funkcjonowały w 21 gminach (2021 r. – 17). Liczba miejsc ogółem w tych placówkach wynosiła 356, a korzystało z nich 381 osób (w 2021 r. odpowiednio 280 i 301).

Placówki opiekuńczo – wychowawcze ogółem

W świetle ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej placówki interwencyjne (pogotowie opiekuńcze), rodzinne (rodzinny dom dziecka), socjalizacyjne (dom dziecka), wielofunkcyjne, wsparcia dziennego, zapewniają dzieciom:

- całodobową opiekę i wychowanie;
- zaspokajają ich niezbędne potrzeby, w szczególności bytowe, rozwojowe, emocjonalne, społeczne, religijne i zdrowotne;
- umożliwiają kontakt dziecka z rodzicami i innymi bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej;
- powrotu dzieci do rodziny;
- korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych;
- dostęp do kształcenia dostosowanego do ich wieku i możliwości rozwojowych.

Placówki te dysponowały w 2022 r. łącznie 772 miejscami (2021 r. – 783), a liczba osób z nich korzystających wynosiła 833 (w 2021 r. – 816). Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek opiekuńczo – wychowawczych wyniósł 59 882 179 zł, w tym placówek typu rodzinnego - 1 998 103 zł. Wbrew prognozom z oceny roku 2021, liczba osób korzystających lekko wzrosła. Kolejna prognoza zakłada jednak zmniejszenie zapotrzebowania na pobyt w tego typu placówkach.

¹⁷ MRiPS <https://www.gov.pl/web/rodzina/mieszkanie-chronione> (dostęp 02.06.2023)

5. KADRA JEDNOSTEK POMOCY SPOŁECZNEJ

Analiza danych dotyczących kadry ośrodków pomocy społecznej (OPS) i powiatowych centrów pomocy rodzinie (PCPR) w województwie zachodniopomorskim wskazuje, iż w 2022 roku, ogółem we wszystkich rodzajach placówek zatrudnione były 7 109 osoby (2021 r. – 6 917). Na stanowiskach kierowniczych (dyrektor jednostki, jego zastępcy, kierownicy) zatrudniano 455 osób. W jednostkach pomocy społecznej w roku oceny zatrudniano łącznie 1 061 pracowników socjalnych (2021 r. – 1 090). Na terenie województwa 21 ośrodków nie spełniło ustawowych warunków dotyczących liczby zatrudnionych pracowników socjalnych, takich jak:

- jeden pracownik socjalny na 2000 mieszkańców gminy; lub
- jeden pracownik socjalny na 50 rodzin korzystających z pracy socjalnej;
- zatrudnienie co najmniej 3 pracowników socjalnych.

W aż 15-u przypadkach ośrodki nie spełniały ostatniego z ww. warunków, zatrudniając jedynie dwoje pracowników socjalnych.

Wskaźnik obliczany jako stosunek liczby pracowników socjalnych posiadających specjalizację I lub II stopnia w zawodzie pracownik socjalny do liczby wszystkich pracowników socjalnych osiągnął w roku 2022 poziom 48% (2021 r. - 45%).

6. ŚRODKI FINANSOWE NA WYDATKI W POMOCY SPOŁECZNEJ I W INNYCH OBSZARACH POLITYKI SPOŁECZNEJ W BUDŻETACH JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Wydatki ogółem na zadania realizowane w ramach polityki społecznej w województwie zachodniopomorskim w 2022 r., tj. roku oceny, oszacowano na poziomie 2 939 942 934 zł. W porównaniu do roku 2021 (3 336 581 917 zł) jest to istotny spadek, jednak należy pamiętać, że od 01.06.2022 r. wypłata świadczeń wychowawczych nie stanowi już zadania wykonywanego przez ośrodki pomocy społecznej.

Środki finansowe na wydatki w polityce społecznej zebrane ze sprawozdań OZPS można podzielić na następujące działy:

- Rodzina
- Ochrona zdrowia
- Pomoc społeczna
- Pozostałe zadania polityki społecznej

- Edukacyjna opieka wychowawcza.

Ochrona zdrowia

Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej w obszarze ochrony zdrowia dotyczyły przeciwdziałania alkoholizmowi oraz przeciwdziałania narkomanii.

Ogółem, w roku oceny sięgnęły one kwoty 53 912 575 zł. W ramach rozdziału 85154 – Przeciwdziałanie alkoholizmowi (środki gminy/środki powiatu, własne i zewnętrzne) wydano w 2022 r. 51 724 490 (2021 r. – 36 885 405 zł). Z kolei wydatki w ramach rozdziału 85153 – Przeciwdziałanie narkomanii (środki gminy/środki powiatu, własne i zewnętrzne) osiągnęły w 2022 r. poziom 2 188 085 zł (2021 r. – 1 829 767).

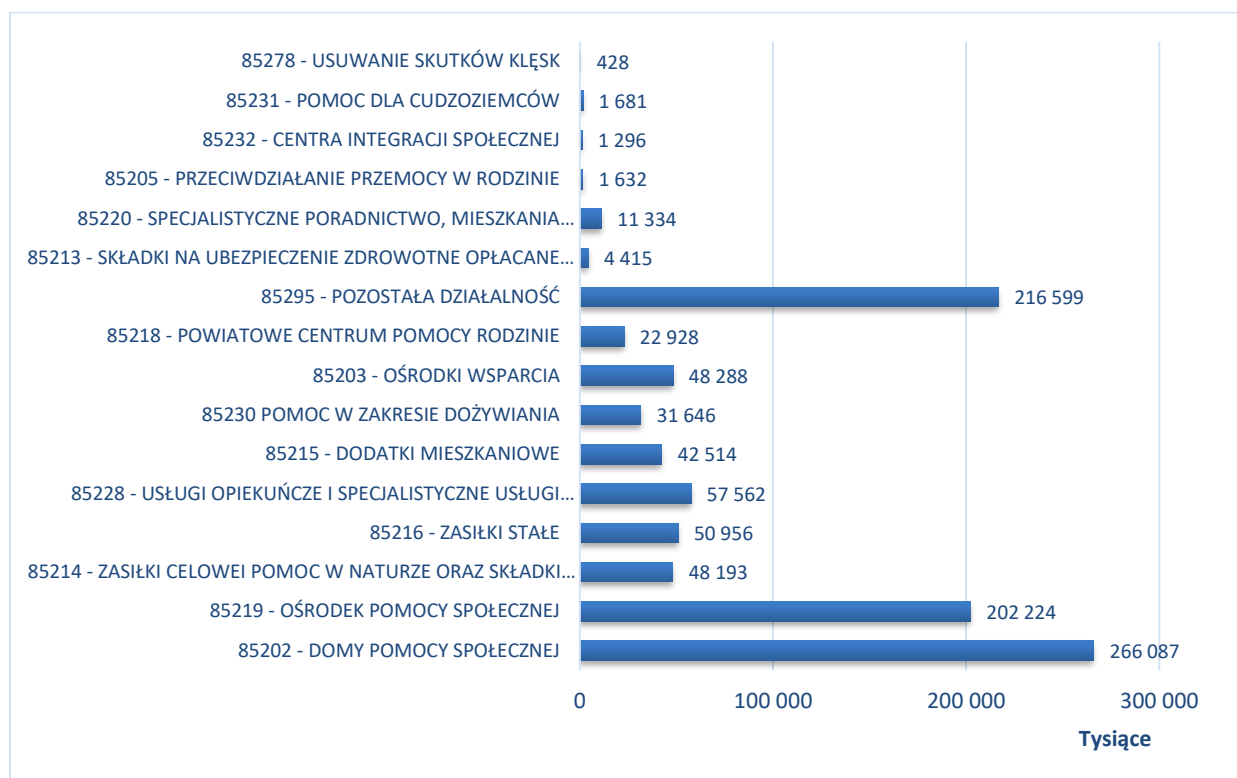
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej

Największą część wydatków pochłonęła pozostała działalność w zakresie polityki społecznej (paragraf 85395) – 266 027 050 zł. W roku 2021 wydatki w ramach ww. paragrafu wyniosły 36 979 654 zł. Znacząca różnica wynika przede wszystkim z wypłacaniem przez Ośrodki Pomocy Społecznej w 2022 r. dodatku węglowego oraz dodatku energetycznego (dodatkowe świadczenia realizowane jako zadanie zlecone), jak również ze zmian związanych z ujmowaniem wydatków w ramach poszczególnych paragrafów księgowych. Najmniejszy udział w wydatkach tego działu stanowiły środki zaksięgowane w rozdziale 85321 – Zespoły orzekania o niepełnosprawności – w 2022 r. 6 935 617 zł, które funkcjonują na poziomie powiatów.

Ponadto, w porównaniu do roku 2021, istotne zmiany nastąpiły w następujących grupach wydatków:

- Usuwanie skutków klęsk żywiołowych – w 2022 r. 427 846 zł; w 2021 r. 0 zł;
- Pomoc dla cudzoziemców – w 2022 r. 1 680 951, w 2021 r. 227 877 zł;

Wykres nr 18. Wydatki w ramach działu „852-pomoc społeczna”

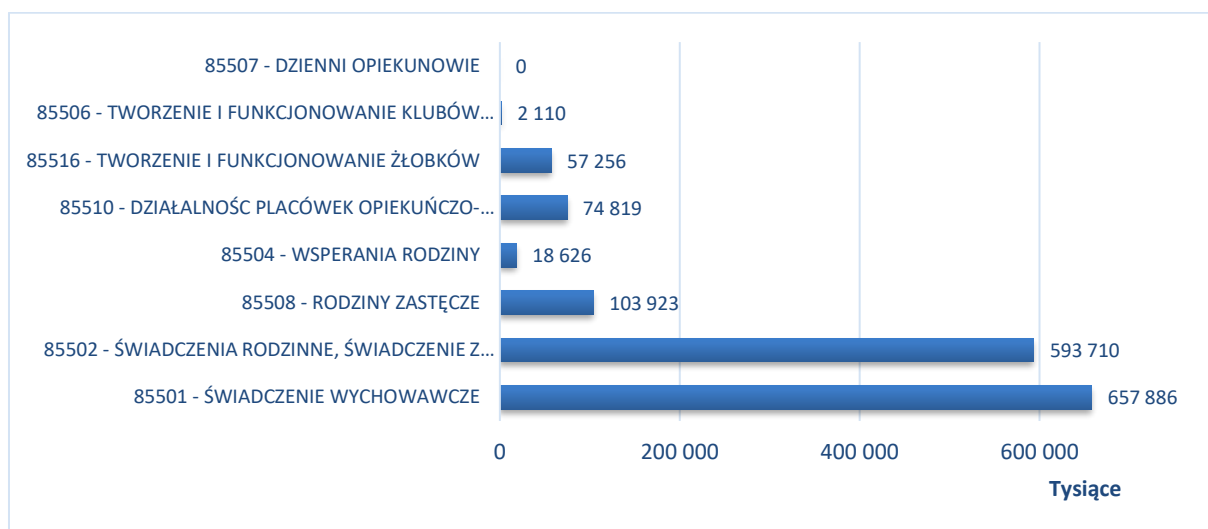

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OZPS 2022

Rodzina

Suma wydatków w dziale „855 Rodzina” w 2022 r. osiągnęła poziom 1 519 973 792 zł. Największą część wydatków pochłonęło świadczenie wychowawcze (paragraf 85501) – 657 886 194 zł, natomiast, nie zaksięgowano żadnych środków w rozdziale 85507 – dzienni opiekunowie. Jak wspomniano wcześniej, zmniejszenie wydatków związane jest przede wszystkim z zakończeniem przez OPS realizacji zadań wynikających z przyznawaniem i wypłacaniem świadczenia wychowawczego. Struktura wszystkich wydatków na zadania w ramach działu „855 Rodzina” w 2021 r. przedstawiona została na poniższym wykresie. Szczegółowa tabela zawierająca dane z tego zakresu znajduje się w aneksie na końcu raportu.

Wykres nr 19. Wydatki w ramach działu „855 Rodzina”

Źródło: opracowanie własne na podstawie OZPS 2022

7. WNIOSKI I REKOMENDACJE

1. **DEMOGRAFIA** – w obszarze demografii widoczna jest tendencja spadkowa liczby ludności zamieszkującej województwo zachodniopomorskie. Ponadto, regularnie zwiększa się udział liczby osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ogółu populacji. Warto dodać, że zgodnie z danymi GUS, Pomorze Zachodnie należy do najszybciej starzejących się regionów Polski. Prognozy wskazują, że w 2050 roku liczba mieszkańców województwa zachodniopomorskiego wyniesie 1 453 315 osób.

REKOMENDACJE

Obraz sytuacji demograficznej wymaga **skoncentrowania się JST na działaniach, które zabezpieczą potrzeby starszej części społeczności lokalnej. Z jednej strony – zapewnią optymalny poziom usług osobom zależnym, w tym – starszym, mieszkającym samotnie, a z drugiej – maksymalnie wykorzystają potencjał mieszkańców w wieku 60 plus** w lokalnej i regionalnej polityce na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego. Zasadnym jest rozwijanie sektora srebrnej gospodarki, w tym rozwijanie usług zorientowanych na potrzeby osób starszych i starzejących się, w szczególności w obszarze konsumpcyjnym, bytowym oraz zdrowotnym.

2. **POMOC SPOŁECZNA** – korzystną i od paru lat obserwowaną tendencją jest spadek liczby osób, którym udzielono pomocy i wsparcia. Od 2019 liczba ta spadła o 17%. W podziale na grupy wiekowe, w okresie 2019 - 2022, największą procentową różnicę widać w liczbie dzieci objętych świadczeniami, najmniejszą zaś w grupie osób w wieku poprodukcyjnym. Rokrocznie spada także nominalna liczba klientów korzystających z pomocy społecznej długotrwale, jednak w stosunku do ogółu osób objętych wsparciem, spadek ten jest niewielki. Uwagę zwraca zwiększenie liczby osób objętych pomocą z uwagi na niepełnosprawność. Obecnie jest to trzecia główna przyczyna przyznania świadczeń. W poprzednich latach, na trzeciej pozycji znajdowało się bezrobocie. Warto także zauważyć, że pojawiają się nowe grupy beneficjentów pomocy, m. in.: cudzoziemcy, osoby starsze (dotychczas niewidoczne dla systemu), osoby z zaburzeniami psychicznymi i w kryzysie życiowym.

REKOMENDACJE

W związku z nowymi wyzwaniami w systemie pomocy społecznej, służbom społecznym należy dostarczyć nowych narzędzi do pracy z różnymi grupami mieszkańców, zarówno długotrwale bezrobotnych, jak i cudzoziemcami, osobami starszymi oraz innymi, wg potrzeb lokalnych.

Ważnym obszarem, który wymaga pilnie dostarczenia aktualnej wiedzy oraz umiejętności praktycznych, jest interwencja kryzysowa. Dodatkowo, należy przygotować kadry systemu do stosowania w codziennej pracy – nowych technologii oraz wypracowanych w ramach Inkubatorów Innowacji Społecznych – nowych narzędzi, usług i produktów, adekwatnie do potrzeb środowiska lokalnego.

3. **USŁUGI ŚRODOWISKOWE** – Pomimo faktu, iż liczba osób objętych usługami opiekuńczymi pozostaje niska (zmałała w porównaniu do lat ubiegłych), znacząco rośnie liczba udzielonych świadczeń pielęgnacyjnych (pomiędzy 2019 a 2022 – wzrost o 48%). Tak duży wzrost liczby świadczeń udzielonych opiekunom osób zależnych można tłumaczyć właśnie zmniejszającą się liczbą usług opiekuńczych. Z kolei na niewystarczającym (malejącym!) poziomie świadczone są usługi specjalistyczne wobec osób z zaburzeniami psychicznymi (w 2022 r. – 45 gmin, 2021 r. – 46, 2020 r. – 63). Usługa ta realizowana jest jako zlecona z administracji rządowej, stąd trudno jest wyjaśnić, dlaczego realizacja ma tak niski poziom. Wyjaśnieniem mogłyby być braki kadrowe specjalistów lub też brak dostępu do tego rodzaju wiedzy i umiejętności.

REKOMENDACJE

Zgodnie z aktualnymi założeniami polityki społecznej, należy przygotowywać i wdrażać w JST – lokalne systemy usług społecznych, zgodne z zasadą deinstytucjonalizacji. Z kolei do sprawnego wdrażania lokalnych systemów usług wymagane będzie przygotowanie samorządów lokalnych do kooperacji międzysektorowej. Szczególną uwagę należy kierować ku istniejącym oraz nowym formom usług środowiskowych, jak dzienne domy pomocy, centra usługowo-mieszkalne, gospodarstwa opiekuńcze, mieszkania wspomagane i chronione. Należy pracować z kadrą izolowanego dotychczas Domu Pomocy Społecznej – nad otwarciem i udostępnieniem usług dla rodzin i mieszkańców spoza DPS.

4. **PIECZA ZASTĘPCZA I PRACA Z RODZINĄ** – mimo ogólnego spadku liczby ludności w regionie, a więc i liczby dzieci, w tym dzieci odebranych rodzinom biologicznym, sytuacja w systemie pieczy zastępczej jest kryzysowa. Wiele powiatów ma niezrealizowane postanowienia o umieszczeniu dzieci w pieczy. Ze względu na brak rodzin zastępczych oraz miejsc w placówkach w regionie, dzieci są umieszczane poza powiatem, a coraz częściej – poza województwem. Widoczny jest spadek liczby rodzin zawodowych i spokrewnionych. Dane wskazują na wzrost liczby dzieci w rodzinach niezawodowych oraz rodzinnych domach dziecka. W stosunku do potrzeb wsparcia rodzin biologicznych, mimo niewielkiego wzrostu liczby asystentów rodzin, ich liczba jest zdecydowanie za niska, by wpłynąć na skalę odbierania dzieci z rodzin biologicznych.

Spada liczba rodzin wspierających. W latach ubiegłych było ich 6 i prognozowano wzrost do ośmiu, jednak ostatecznie w roku 2022 działały tylko dwie rodziny wspierające. Oznacza to, że funkcjonowanie tej formy wsparcia jest praktycznie niezauważalne dla systemu.

Odrębną kwestią pozostaje proces usamodzielniania młodzieży z pieczy zastępczej. Obecnie, zaledwie 6 powiatów dysponuje mieszkaniem treningowym dla usamodzielnianych wychowanków.

REKOMENDACJE

Aby realnie wesprzeć system rodzinnej pieczy zastępczej, rekomenduje się pilne podjęcie działań na rzecz uruchomienia systemu diagnozy i terapii dzieci z pieczy zastępczej. Dodatkowo, należy wesprzeć samorządy powiatowe przy tworzeniu rodzinnych domów dziecka, a gminne – w rozwijaniu asystentury rodzinnej. Koniecznym jest uruchomienie kursów dla asystentów rodzinnych bez wykształcenia pedagogicznego (zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny).

Należy rozwijać formy mieszkalnictwa wspomaganego i treningowego dla młodzieży usamodzielnianej.

5. **KADRA SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ** – w obszarze zatrudnienia kadr pomocy społecznej zebrane dane wskazały, że na terenie województwa 21 ośrodków nie spełniło ustawowych warunków dotyczących liczby zatrudnionych pracowników socjalnych. W 15-u OPS zatrudniano jedynie dwoje pracowników socjalnych, choć ustawowy wymóg to minimum troje pracowników. Całkowita liczba zatrudnionych w regionie pracowników socjalnych również uległa zmniejszeniu. Problemy kadrowe w systemie pomocy, takie jak odpływ specjalistów, rotacja, są sygnalizowane także bezpośrednio przez jednostki pomocy społecznej, w bieżących kontaktach z samorządem województwa.

REKOMENDACJE

Niedobory kadrowe w pomocy społecznej to zjawisko stałe i bardzo niekorzystne, szczególnie w dobie starzejącego się społeczeństwa. Istotne byłyby **działania na rzecz zwiększenia prestiżu zawodów pomocowych oraz podniesienia kompetencji kadry**.

8. ANEKS

I. Dane o sytuacji demograficznej i społecznej (stan na 31.XII)	47
II. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia (w całym okresie sprawozdawczym)	48
a) Dane o korzystających z pomocy i wsparcia – GMINA	50
b) Dane o korzystających z pomocy i wsparcia – POWIAT	52
III. Inne rodzaje pomocy i świadczeń	54
IV. Zasoby instytucjonalne pomocy i wsparcia	55
V. Kadra jednostki organizacyjnej pomocy społecznej	58
VI. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie jednostki samorządu terytorialnego	59

I. Dane o sytuacji demograficznej i społecznej (stan na 31 XII)

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok oceny	PROGNOZA* Rok po ocenie
INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA				
Liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy	1	42 466	41 556	41 101
Liczba wniosków złożonych na mieszkanie komunalne z zasobów gminy	2	6 052	6 091	6 309
w tym z wiersza 13: Liczba mieszkań socjalnych (lokali)	3	6 596	6 712	6 642
Liczba oczekujących na mieszkanie socjalne	4	5 132	4 760	4 890
Liczba wyroków eksmisyjnych bez wskazania lokalu socjalnego	5	1 326	1 308	1 316
Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	6	317	356	450
Liczba hospicjów	7	7	8	8
Liczba ośrodków dla cudzoziemców	8	0	0	0

* Wielkość prognozy nie dotyczy wartości przyrostu lub spadku. W przypadku braku możliwości oszacowania wielkości liczbowych dla prognozy należy wpisać liczby odpowiadające danym z kolumny "Rok oceny"

II. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia (w całym okresie sprawozdawczym)

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok oceny	PROGNOZA* Rok po ocenie
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM UDZIELONO POMOCY I WSPARCIA				
Liczba osób	1	94 146	94 311	92 749
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRZYZNANO ŚWIADCZENIE				
Liczba osób	2	45 510	42 214	42 232
W tym: osoby długotrwale korzystające	3	24 925	22 683	22 681
Wiek 0-17	4	9 088	9 491	9 590
Wiek produkcyjny *	5	25 557	23 194	23 298
Wiek poprodukcyjny **	6	12 563	12 419	12 300
Liczba rodzin	7	36 699	33 739	33 747
Liczba osób w rodzinach	8	70 825	64 379	64 367
w tym: KOBIETY (z wierszy 2-6)				
Ogółem	9	23 577	22 805	22 794
W tym: osoby długotrwale korzystające	10	11 736	10 340	10 340
Wiek 0-17	11	4 306	4 558	4 557
Wiek 18-59	12	11 078	10 131	10 128
Wiek 60 lat i więcej	13	8 146	7 886	7 884
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRZYZNANO ŚWIADCZENIE PIENIĘŻNE				
Liczba osób ogółem	14	29 997	26 357	x
Liczba rodzin	15	28 229	25 005	x
Liczba osób w rodzinach	16	54 518	47 338	x
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRZYZNANO ŚWIADCZENIE NIEPIENIĘŻNE				
Liczba osób ogółem	17	18 057	17 416	x
Liczba rodzin	18	13 609	13 065	x
Liczba osób w rodzinach	19	31 445	30 008	x
OSOBY I RODZINY, Z KTÓRYMI PRZEPROWADZONO WYWIAD ŚRODOWISKOWY				
Liczba osób ogółem	20	47 014	46 842	46 035
Liczba rodzin	21	40 369	39 988	39 312
Liczba osób w rodzinach	22	80 228	79 300	77 896
POWODY UDZIELENIA POMOCY I WSPARCIA				
UBÓSTWO				
Liczba rodzin	23	18 726	17 092	x
BEZROBOCIE				
Liczba rodzin	24	13 453	11 585	x
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ				
Liczba rodzin	25	13 129	12 101	x
DŁUGOTRWALA LUB CIĘŻKA CHOROBA				
Liczba rodzin	26	17 389	16 477	x
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUNCZO WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO				
Liczba rodzin	27	3 884	3 207	x

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok oceny	PROGNOZA* Rok po ocenie
ALKOHOLIZM				
Liczba rodzin	28	3 417	2 547	x
NARKOMANIA				
Liczba rodzin	29	222	242	x
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA				
Liczba rodzin	30	2 634	2 486	x
W TYM: WIELODZIELNOŚCI				
Liczba rodzin	31	1 564	1 553	x
BEZDOMNOŚĆ				
Liczba rodzin	32	2 422	2 364	x
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO				
Liczba rodzin	33	640	584	x
ZDARZENIA LOSOWE				
Liczba rodzin	34	260	337	x
KLĘSKI ŻYWIOŁOWE I EKOLOGICZNE				
Liczba osób	35	9	64	x
SIEROCTWO				
Liczba rodzin	36	24	25	x
PRZEMOC W RODZINIE				
Liczba rodzin	37	258	234	x
POTRZEBA OCHRONY OFIAR HANDLU LUDŹMI				
Liczba rodzin	38	48	17	x

USŁUGI POMOCY SPOŁECZNEJ				
USŁUGI OPIEKUŃCZE OGÓŁEM				
Liczba osób	39	6018	5913	x
W TYM: SPECJALISTYCZNE (wiersze 59 - 61)				
Liczba osób	40	302	292	x
SPECJALISTYCZNE USŁUGI DLA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI				
Liczba osób	41	463	457	x
PORADNICTWO SPECJALISTYCZNE				
Liczba rodzin	42	3 908	4 523	x
PRACA SOCJALNA				
Praca socjalna ogółem	42	43 036	41618	x
Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia	43	24 856	21 125	x
INTERWENCJA KRYZYSOWA				
Liczba rodzin	44	538	480	x
KONTRAKT SOCJALNY				
Liczba zawartych kontraktów socjalnych - ogółem	45	2 696	2 817	2 932
Liczba osób objętych kontraktem socjalnym - ogółem	46	3 084	3 097	3 210
Liczba zawartych kontraktów socjalnych część A	47	2 027	2 441	x

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok oceny	PROGNOZA* Rok po ocenie
Liczba osób objętych kontraktem socjalnym część A	48	2 335	2 620	x
Liczba zawartych kontraktów socjalnych część B	49	346	288	x
Liczba osób objętych kontraktem socjalnym część B	50	392	301	x
PROJEKT SOCJALNY				
Liczba realizowanych projektów socjalnych	51	66	61	x
Liczba osób objętych projektami socjalnymi	52	3 376	1 830	x

* wiek produkcyjny: kobiety w wieku 18-59 lat, mężczyźni 18-64 lat

** wiek poprodukcyjny: kobiety w wieku 60 i więcej, mężczyźni 65 i więcej

a. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia (GMINA - ZADANIA OPS ORAZ MOPS, MOPR)

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok oceny	PROGNOZA* Rok po ocenie
ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ				
ZASIŁEK STAŁY				
Liczba osób	1	8 901	8 400	8 438
Kwota świadczeń w złotych	2	48 579 253	51 020 521	51 290 302
W tym: (wiersze 1-2)				
Zasiłek stały dla osób samotnie gospodarujących				
Liczba osób	3	7 944	7 550	7 573
Kwota świadczeń w złotych	4	45 620 363	47 956 305	48 202 486
W tym: (wiersze 3-4)				
Zasiłek stały dla osoby w rodzinie				
Liczba osób	5	1 025	900	925
Kwota świadczeń w złotych	6	2 958 890	3 064 216	3 087 816
ZASIŁEK OKRESOWY				
Liczba osób	7	13 602	12 141	12 093
Kwota świadczeń w złotych	8	25 865 247	25 085 095	25 719 422
W tym: (wiersze 7-8)				
Zasiłek okresowy z tytułu bezrobocia				
Liczba osób	9	9 378	7 881	7 907
Kwota świadczeń w złotych	10	19 102 082	17 492 868	17 729 554
Zasiłek okresowy z tytułu długotrwałej choroby				
Liczba osób	11	1 952	2 114	2 142
Kwota świadczeń w złotych	12	2 445 039	2 911 635	2 974 203
Zasiłek okresowy z tytułu niepełnosprawności				
Liczba osób	13	1 588	1 540	1 560
Kwota świadczeń w złotych	14	1 379 205	1 536 683	1563965

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok oceny	PROGNOZA* Rok po ocenie
Zasiłek okresowy z tytułu możliwości utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego				
Liczba osób	15	40	22	26
Kwota świadczeń w złotych	16	28 348	18 741	23 587
Zasiłek okresowy kontynuowany niezależnie od dochodu na podstawie art. 38 ust. 4a i 4b				
Liczba osób	17	1	1	1
Kwota świadczeń w złotych	18	351	1 552	1 552
ZASIŁEK CELOWY OGÓŁEM				
Liczba osób	19	27 409	23 249	23 298
Kwota świadczeń w złotych	20	31 767 408	29 711 076	29 919 872
W tym: ZASIŁEK CELOWY PRYZNANY W RAMACH PROGRAMU WIELOLETNIEGO "POSIŁEK W SZKOLE I W DOMU"				
Liczba osób	21	20 059	16 804	16 722
Kwota świadczeń w złotych	22	21 569 856	19 687 265	19 837 185
ZASIŁKI CELOWE PRYZNANE NIEZALEŻNIE OD DOCHODU na podstawie art. 39a ust. 1 i 2				
Liczba osób	23	2	23	30
Kwota świadczeń w złotych	24	130	23 143	26 000
ŚWIADCZENIA NIEPIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ				
POSIŁEK OGÓŁEM				
Liczba osób	25	11 416	10 826	10 883
Kwota świadczeń w złotych	26	11 482 987	13 916 912	14 026 334
W TYM: DLA DZIECI				
Liczba osób	27	8 621	8 405	8 441
Kwota świadczeń w złotych	28	5 924 937	7 790 077	7 865 589
W tym: (z wierszy 25-26)				
POSIŁEK				
- świadczenie przyznane w ramach programu wieloletniego "Posiłek w szkole i w domu"				
Liczba osób	29	14 867	11 061	11 127
Kwota świadczeń w złotych	30	10 585 160	11 045 887	11 265 668
W TYM: DLA DZIECI (z wierszy 41-43)				
Liczba osób	31	8 568	8 382	8 398
Kwota świadczeń w złotych	32	6 310 647	8 280 911	8 348 868
SCHRONIENIE				
Liczba osób	33	1 479	1 136	1 142
Kwota świadczeń w złotych	34	4 594 243	5 302 193	5 344 019
UBRANIE				
Liczba osób	35	43	33	33
Kwota świadczeń w złotych	36	9 080	4 732	4 732
SPRAWIENIE POGRZEBU				
Liczba osób	37	306	288	293
Kwota świadczeń w złotych	38	796 415	864 341	919 252
ODPŁATNOŚĆ GMINY ZA POBYT W DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ				
Liczba osób	39	3 255	3 401	3 427
Kwota świadczeń w złotych	40	99 485 279	114 068 781	118 225 176

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok oceny	PROGNOZA* Rok po ocenie
INDYWIDUALNE PROGRAMY POMOCY				
WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA				
Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	41	2 291	2 227	2 238
Liczba rodzin wspierających	42	6	2	3
Liczba asystentów rodziny	43	197	199	199
Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej w złotych	44	44 992 667	53 223 794	56 846 716

b. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia (POWIAT - ZADANIA PCPR ORAZ MOPR)

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok oceny	Prognoza rok po ocenie
INDYWIDUALNE PROGRAMY POMOCY				
PROGRAM ODDZIAŁYWAŃ KOREKCYJNO-EDUKACYJNYCH DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC W RODZINIE				
Liczba osób korzystających z usług	1	254	240	250
PEŁNOLETNIE OSOBY OPUSZCZAJĄCE INSTYTUCJE O KTÓRYCH MOWA W ART. 88 UST.1 USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ				
Liczba osób	2	68	55	61
Kwota świadczeń w złotych	3	285 877	223 577	909 822
W TYM:				
POMOC PIENIĘŻNA NA USAMODZIELNIENIE				
Liczba osób	4	18	10	19
Kwota świadczeń w złotych	5	82 977	48 321	86 928
POMOC PIENIĘŻNA NA KONTYNUOWANIE NAUKI				
Liczba osób	6	39	34	34
Kwota świadczeń w złotych	7	149 882	131 237	152 998
POMOC PIENIĘŻNA NA ZAGOSPODAROWANIE W FORMIE RZECZOWEJ				
Liczba osób	8	16	13	20
Kwota świadczeń w złotych	9	52 092	37 465	69 666
REHABILITACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH				
Ogólna kwota dofinansowania (PFRON, środki własne powiatu)	10	48 743 257	55 871 655	60 098 481
POMOC NA LIKWIDACJĘ BARIER ARCHITEKTONICZNYCH, TECHNICZNYCH I W KOMUNIKOWANIU SIĘ				
Liczba osób, które uzyskały dofinansowanie	11	904	776	835
Wartość dofinansowania w złotych	12	5 438 662	4 701 263	5 067 110
TURNUSY REHABILITACYJNE				
Liczba osób, które uzyskały pomoc	13	2 912	3 198	3 336
Wartość dofinansowania w złotych	14	4 251 874	5 131 125	5 602 745
ZAOPATRZENIE W PRZEDMIOTY ORTOPEDYCZNE, ŚRODKI POMOCNICZE I SPRZĘT REHABILITACYJNY				
Liczba osób, które uzyskały pomoc	15	7 104	7 034	7 107
Wartość dofinansowania w złotych	16	10 308 505	10 020 872	10 272 839

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok oceny	Prognoza rok po ocenie
PROGRAM "AKTYWNY SAMORZĄD"				
Liczba świadczeń	17	941	853	858
Wartość dofinansowania w złotych	18	4 904 133	4 936 045	5 160 274
DOFINANSOWANIE SPORTU, KULTURY, REKREACJI I TURYSTYKI				
Liczba dofinansowanych imprez	19	124	145	151
Liczba niepełnosprawnych uczestników	20	7 480	9 695	11 075
Wartość dofinansowania ogółem w złotych	21	550 233	656 853	1 060 910
DOFINANSOWANIE USŁUG TŁUMACZA JĘZYKA MIGOWEGO LUB TŁUMACZA - PRZEWODNIKA				
Wartość dofinansowania w złotych	22	13 899	12 670	15 781

III. Inne rodzaje pomocy i świadczeń

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok oceny	Prognoza rok po ocenie
DODATKI MIESZKANIOWE				
Liczba gospodarstw domowych	1	19 787	19 033	20 533
Kwota świadczeń w złotych	2	33 999 340	40 002 575	49 518 894
DODATKI ENERGETYCZNE				
Liczba gospodarstw domowych	3	4 356	2 326	332
Kwota świadczeń w złotych		436 232	112 124	23 594

IV. Zasoby instytucjonalne pomocy i wsparcia

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok oceny	PROGNOZA* Rok po ocenie
OŚRODKI WSPARCIA - OGÓŁEM				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	1	4 562	4 864	4 828
Liczba osób korzystających	2	4 970	5 193	5 164
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	3	77	85	75
Liczba decyzji odmownych (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	4	57	68	68
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	5	829	862	862
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	6	55 039 369	62 871 913	72 470 409
W TYM (z wierszy 1-6):				
ŚRODOWISKOWE DOMY SAMOPOMOCY				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	7	1 619	1 619	1 628
Liczba osób korzystających	8	1 729	1 745	1 751
Liczba osób umieszczonych	9	738	716	699
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	10	53	34	34
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	11	505	505	509
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	12	37 796 844	41 084 435	46 941 735
DZIENNE DOMY POMOCY				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	13	1 001	1 046	1 046
Liczba osób korzystających	14	988	966	967
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	15	10	13	13
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	16	120	129	128
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	17	7 459 575	9 881 284	10 601 376
NOCLEGOWNIE, SCHRONISKA DLA OSÓB BEZDOMNYCH I SCHRONISKA DLA OSÓB BEZDOMNYCH Z USŁUGAMI OPIEKUŃCZYMI				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	18	654	699	699
Liczba osób korzystających	19	894	876	866
Liczba osób skierowanych w wyniku eksmisji	20	0	7	6
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	21	79	95	96
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	22	5 975 409	7 213 816	9 516 546
OGRZEWAŁNIE				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	23	117	123	123

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok oceny	PROGNOZA* Rok po ocenie
Liczba osób korzystających	24	881	860	829
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	25	22	23	23
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	26	843 987	831 030	1 068 963
KLUBY SAMOPOMOCY				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	27	625	720	680
Liczba osób korzystających	28	652	772	755
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	29	10	24	14
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	30	35	42	42
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	31	1 775 835	2 741 612	3 006 018
DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	1	4 006	4 000	3 989
Liczba osób korzystających	2	4 237	4 354	4 350
Liczba osób umieszczonych	3	785	755	727
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	4	284	232	231
Liczba decyzji odmownych (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	5	25	30	18
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	6	2 670	2 662	2 690
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	7	228 164 101	251 704 604	272 570 391
MIESZKANIA CHRONIONE OGÓŁEM				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	8	281	356	369
Liczba osób korzystających	9	278	381	387
Liczba osób umieszczonych	10	130	189	190
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	11	8	26	21
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	12	46	52	52
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	13	6 532 966	8 620 781	8 204 369
OŚRODKI INTERWENCJI KRYZYSOWEJ OGÓŁEM				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	14	49	49	49
Liczba osób korzystających	15	493	1 558	1 604
PLACÓWKI SPECJALISTYCZNEGO PORADNICTWA				
Liczba osób korzystających	16	2 254	3 273	3 191
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	17	34	36	37

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok oceny	PROGNOZA* Rok po ocenie
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	18	1 974 350	2 068 053	2 059 822
PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	19	6 305	6 582	6 733
Liczba osób korzystających	20	4 806	4 774	4 896
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	21	333	363	369
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	22	17 087 462	20 118 860	29 246 928
PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE OGÓŁEM				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	23	783	772	772
Liczba osób korzystających	24	816	833	817
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	25	614	606	621
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	26	55 577 448	59 882 179	65 491 207
W tym: PLACÓWKI TYPU RODZINNEGO				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	27	66	66	66
Liczba osób korzystających	28	57	66	65
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	29	49	42	42
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	30	1 479 014	1 998 103	2 338 026
CENTRUM INTEGRACJI SPOŁECZNEJ				
Liczba uczestników zajęć	31	265	197	194
KLUB INTEGRACJI SPOŁECZNEJ				
Liczba uczestników zajęć	32	160	140	114
WARSZTAT TERAPII ZAJĘCIOWEJ				
Liczba uczestników zajęć	34	1 169	1 184	1 214
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	35	420	428	440
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	36	28 281 254	34 157 986	37 779 171
ZAKŁAD AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ				
Liczba uczestników zajęć	37	475	451	479

V. Kadra jednostki organizacyjnej pomocy społecznej

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok oceny	Potrzeby rok po ocenie
OGÓŁEM PRACOWNICY JEDNOSTKI				
Liczba ogółem pracowników jednostki pomocy społecznej	1	6 917	7 109	x
KADRA KIEROWNICZA				
Ogółem kadra kierownicza (dyrektor jednostki i jego zastępcy)	2	453	455	x
PRACOWNICY SOCJALNI				
Ogółem	3	1 090	1 061	x

VI. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie jednostki samorządu terytorialnego (zadania własne i zadania zlecone)

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok oceny	Potrzeby rok po ocenie
OGÓŁEM				
OGÓŁEM (działy)	1	3 336 581 917	2 939 942 934	2 121 136 910
W tym: w budżecie OPS/PCPR	2	2 358 186 217	2 025 756 077	1 422 803 040
851 - OCHRONA ZDROWIA				
85153 - Przeciwdziałanie narkomanii	3	1 829 767	2 188 085	2 550 826
w tym: w budżecie OPS / PCPR	4	256 871	302 784	338 969
85154 - Przeciwdziałanie alkoholizmowi	5	36 885 405	51 724 490	60 939 457
w tym: w budżecie OPS / PCPR	6	9 989 674	12 404 746	13 657 430
852 - POMOC SPOŁECZNA				
85202 - Domy pomocy społecznej	7	266 870 604	299 040 532	325 781 482
w tym: w budżecie OPS / PCPR	8	106 585 372	111 977 007	123 290 073
85203 - Ośrodki Wsparcia	9	43 124 287	48 287 723	56 142 633
w tym: w budżecie OPS / PCPR	10	6 378 459	7 282 148	8 987 325
85205 - Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	11	2 017 384	1 632 137	1 939 523
w tym: w budżecie OPS / PCPR	12	1 532 961	1 522 186	1 745 082
85213 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby uczestniczące w zajęciach centrum integracji społecznej	13	4 306 553	4 415 479	4 988 202
w tym: w budżecie OPS / PCPR	14	4 145 184	4 273 003	4 818 413
85214 - Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	15	51 310 080	48 192 514	54 757 514
w tym: w budżecie OPS / PCPR	16	50 214 840	47 327 449	53 640 095
85215 - Dodatki mieszkaniowe	17	36 409 276	42 514 313	43 978 263
w tym: w budżecie OPS / PCPR	18	23 748 965	29 252 276	29 967 652
85216 - Zasiłki stałe	19	48 318 678	50 955 769	51 880 328
w tym: w budżecie OPS / PCPR	20	46 659 907	48 834 929	50 176 925
85218 - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	21	19 974 855	22 928 013	27 277 165
w tym: w budżecie OPS/PCPR	22	19 932 174	22 928 013	27 054 877
85219 - Ośrodek Pomocy Społecznej	23	177 513 177	202 224 252	216 093 982
w tym: w budżecie OPS/PCPR	24	175 542 376	199 840 206	213 858 560
85220 - Specjalistyczne poradnictwo, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej	25	7 728 938	11 333 961	15 491 521
w tym: w budżecie OPS / PCPR	26	6 539 542	8 540 850	9 397 643
85228 - Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	27	55 011 560	57 561 542	63 193 747
w tym: w budżecie OPS / PCPR	28	53 202 404	55 782 833	61 207 884

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok oceny	Potrzeby rok po ocenie
85230 - Pomoc w zakresie dożywiania	29	30 004 760	31 645 921	34 349 513
w tym: w budżecie OPS / PCPR	30	27 088 885	28 624 520	30 901 598
85231 - Pomoc dla cudzoziemców	31	227 877	1 680 951	1 142 815
w tym: w budżecie OPS / PCPR	32	127 877	1 560 951	1 017 815
W tym (z wiersza 31): Wydatki na pomoc dla cudzoziemców w celu integracji ze środowiskiem (cudzoziemcy, którzy uzyskali status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą)	33	127 877	845 913	511 986
w tym: w budżecie OPS / PCPR	34	127 877	845 913	511 986
85232 - Centra Integracji Społecznej	35	1 363 479	1 296 281	1 596 346
w tym: w budżecie OPS / PCPR	36	0	0	0
85278 - Usuwanie skutków klęsk żywiołowych	37	0	427 846	42 705
w tym: w budżecie OPS / PCPR	38	0	408 726	42 705
85295 - Pozostała działalność	39	20 189 119	216 598 672	69 851 781
w tym: w budżecie OPS / PCPR	40	13 348 090	141 464 762	48 497 112
853 - POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ				
85311 - Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych	41	9 375 752	12 515 904	13 528 031
w tym: w budżecie OPS / PCPR	42	2 204 315	2 580 879	2 707 329
85321 - Zespoły orzekania o niepełnosprawności	43	6 272 747	6 935 617	6 942 010
w tym: w budżecie dyspozycji OPS / PCPR	44	2 434 167	2 674 422	2 528 300
85324 - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	45	26 809 974	30 934 140	32 398 079
w tym: w budżecie OPS / PCPR	46	16 362 376	17 928 160	18 776 946
85395 - Pozostała działalność w zakresie polityki społecznej	47	36 974 135	266 027 050	120 944 019
w tym: w budżecie OPS / PCPR	48	21 450 336	187 249 905	80 135 041
854 - Edukacyjna opieka wychowawcza				
85415 - Pomoc materialna dla uczniów	49	8 551 753	7 537 385	8 769 198
w tym: w budżecie OPS / PCPR	50	3 874 692	3 639 346	3 407 720
85416 - Pomoc materialna dla uczniów o charakterze motywacyjnym	51	1 203 450	1 370 565	1 331 904
w tym: w budżecie OPS / PCPR	52	0	0	0
855 - Rodzina				
85501 - Świadczenie wychowawcze	53	1 599 771 575	657 886 194	2 896 813
w tym: w budżecie OPS / PCPR	54	1 155 123 689	470 456 349	2 561 159
85502 - Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	55	583 733 853	593 710 429	603 288 496
w tym: w budżecie OPS / PCPR	56	458 134 633	458 662 668	466 301 732
85504 - Wspieranie rodziny	57	17 842 844	18 626 031	21 067 856
w tym: w budżecie OPS / PCPR	58	16 045 975	17 984 274	19 826 707

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok oceny	Potrzeby rok po ocenie
85505 - Tworzenie i funkcjonowanie żłobków	59	60 989 718	57 256 260	75 090 139
w tym: w budżecie OPS / PCPR	60	245 859	0	0
85506 - Tworzenie i funkcjonowanie klubów dziecięcych	61	2 177 263	2 110 417	629 160
w tym: w budżecie OPS / PCPR	62	0	0	0
85507 - Dzienni opiekunowie	63	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	64	0	0	0
85508 - Rodziny zastępcze	65	104 537 154	103 922 720	108 106 694
w tym: w budżecie OPS / PCPR	66	103 682 401	102 813 340	106 969 098
85510 - Działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych	67	65 420 571	74 819 389	83 234 599
w tym: w budżecie OPS / PCPR	68	25 454 156	29 987 880	32 021 070
85513 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne, zgodnie z przepisami ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz za osoby pobierające zasiłki dla opiekunów, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów	69	9 835 329	11 578 215	10 862 109
w tym: w budżecie OPS / PCPR	70	7 880 037	9 387 328	8 967 780
85514 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby przebywające na urlopach wychowawczych, za osoby zatrudnione jako nianie oraz za osoby sprawujące osobistą opiekę nad dzieckiem	71	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	72	0	0	0